

Výchova a vzdělávání osob vykonávajících právo myslivosti

Eva Odvářková

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Eva ODVÁŘKOVÁ**
Osobní číslo: **H128038**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Výchova a vzdělávání osob vykonávajících právo myslivosti**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovědního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na vymezení pojmu skupina osob vykonávajících právo myslivosti, vznik, vývoj, současný stav,
 - na výchovu a vzdělávání této skupiny, rozbor nedostatků,
 - na myslivost jako nehmotné kulturní dědictví, myslivecká etika a její dodržování,
 - na hledání odpovědi na otázku, co se dá zlepšit ve výchově a vzdělávání této skupiny.
- Součástí práce bude rozbor sociálního složení skupiny osob vykonávajících právo myslivosti na základě odborné literatury a možnosti zkvalitnění výchovy a vzdělávání této skupiny.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

nález Ústavního soudu Pl.US 34/03 ze dne 13. 12. 2006. vyhláška č. 244/2002 Sb.,
k provedení zákona o myslivosti. ANDRESKA, J., ADRESKOVÁ, E. Tisíc let myslivosti.
Vimperk: TINA, 1993. BŘEZINA, A. Československá myslivost. Praha: Zemědělské
knihkupectví A. Neubert, 1930. HROMAS, J. a kol. Myslivost. Písek: Matice lesnická spol.
s r.o., 2000. RAKUŠAN, C. a kol. Základy myslivosti. Praha: Státní zemědělské
nakladatelství, 1979.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.**
Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce: **11. listopadu 2013**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

EVA OSVAŘKOVÁ

Jméno, příjmení studenta

V Brně 14. 2. 2014

Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užitje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce *Výchova a vzdělávání osob vykonávajících právo myslivosti* je zaměřena na výchovu a vzdělávání sociální skupiny, jejíž členové vykonávají právo myslivosti. V teoretické části jsou vymezeny pojmy jako osoba vykonávající právo myslivosti, výchova a vzdělávání, myslivost, myslivecká etika, myslivecká osvěta a další. Praktická část se zabývá problematikou spojenou s výchovou a vzděláváním této sociální skupiny, rozbohem nedostatků a dalšími možnostmi jejího rozvoje. V této části je také věnována pozornost myslivecké etice, a to zejména ve smyslu jejího významu a dodržování. Závěrem jsou uvedeny možnosti zlepšení odborných znalostí členů sociální skupiny a dosažení pozitivního pohledu společnosti na jejich činnost.

Klíčová slova:

Morálka, myslivecká etika, myslivecké zkoušky, myslivost, odborná myslivecká literatura, osoba vykonávající právo myslivosti, myslivecká osvěta, výchova a vzdělávání.

ABSTRACT

The Bachelor Thesis *Education of persons performing the right of game management* is aimed at the education and upbringing of the social group whose members perform the right of game management. In the theoretical part, terms such as a person performing the right of game management, education and upbringing, game management, ethical principles of game management, further schooling are defined. The practical part deals with issues concerning the education and upbringing of this social group, the analysis of possible shortcomings in this area and the opportunities for further development. Among the topics tackled in this part are also the ethical principles of game management, especially the purpose and adherence to these principles. In the conclusion of this Thesis, the possibilities for improving the professional skills of the members of this social group as well as the reasons and opportunities of reaching a positive perception on game management by the society are stated.

Keywords:

Morals, ethical principles of game management, game management test, game management, literature on game management, person performing the right of game management, further schooling, education and upbringing.

PODĚKOVÁNÍ

Nejdůležitější poděkování patří vedoucímu práce doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc. za metodické vedení, odborné rady a přínosné konzultace.

Chci poděkovat mé rodině, zejména manželovi, který mě podporoval při psaní této bakalářské práce.

MOTTO

„Ctěmě myslivecké mravy, cit, čest, skromnost, měj myslivec pravý!“

Prof. Ing. A. Dyk 1948

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 MYSLIVOST, OSOBA VYKONÁVAJÍCÍ PRÁVO MYSLIVOSTI	12
1.1 VYMEZENÍ POJMU MYSLIVOST, CHARAKTERISTIKA SKUPINY OSOB VYKONÁVAJÍCÍ PRÁVO MYSLIVOSTI.....	12
1.2 VZNIK A VÝVOJ SKUPINY OSOB VYKONÁVAJÍCÍCH PRÁVO MYSLIVOSTI.....	14
1.3 ŘÍZENÍ A ORGANIZACE MYSLIVOSTI.....	18
1.4 SPOLEČENSKÝ VÝZNAM ČINNOSTI OSOB VYKONÁVAJÍCÍCH PRÁVO MYSLIVOSTI.....	20
2 VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ OSOB VYKONÁVAJÍCÍCH PRÁVO MYSLIVOSTI	23
2.1 POJEM VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ	23
2.2 ZÁKLADNÍ ODBORNÉ ZNALOSTI.....	27
2.3 VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ.....	28
2.4 MYSLIVECKÁ OSVĚTA	29
3 SPOLEČENSKÉ POVĚDOMÍ O MYSLIVOSTI, MYSLIVECKÁ ETIKA	32
3.1 VZTAH SPOLEČNOSTI K MYSLIVOSTI, PROPAGACE MYSLIVOSTI.....	32
3.2 MYSLIVECKÁ ETIKA	33
3.3 VÝZNAM DODRŽOVÁNÍ MYSLIVECKÉ ETIKY	35
3.4 MYSLIVOST JAKO NEHMOTNÉ KULTURNÍ DĚDICTVÍ.....	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
4 ASPEKTY VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ OSOB VYKONÁVAJÍCÍCH PRÁVO MYSLIVOSTI	38
4.1 STANOVENÍ CÍLE A FORMULACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	38
4.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU	40
4.3 PREZENTACE VÝSLEDKŮ	45
4.4 ZÁVĚR VÝZKUMU	56
ZÁVĚR	61
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	63

ÚVOD

„Na lovectví postačí zkušenosti a dovednosti, k myslivosti však jest zapotřebí vzdělání, kázně a šlechtnosti.“

Výše uvedený text napsal ve třicátých letech minulého století prof. Antonín Dyk, myslivecký odborník (publikován v časopise Stráž myslivosti, ročník 1932, str. 337) a nejlépe vystihuje důležitost vzdělávání myslivců a dodržování myslivecké morálky.

V dnešní době je společnost převážně zaměřena proti myslivosti a hlavně proti myslivcům. Mnoho mylných a kritických postojů společnosti na tuto zásluhnou činnost a osoby, které ji vykonávají, pochází z neinformovanosti a neznalosti. O kritický postoj se mnohdy zaslouží sdělovací prostředky, jejich zájem o každý prohřešek spáchaný myslivci, ale také sami myslivci. Média vděčně informují o tragédiích spojených se střelnou zbraní v rukou myslivců, požíváním alkoholu na honech, ale také vybíjením zvěře ve velkém a nerespektování vlastních zákonů a tradic. Objevují se „bohatí“ myslivci lovící v oborách a po celém světě, kteří si pořídili zálibu v myslivosti za pár dnů, ale většinou bez jakéhokoliv vztahu k přírodě. To je realita dnešních dnů, vidět pohled na myslivost jen přes peníze a výnos. Na druhé straně „málo majetní“ myslivci ve svých honitbách více pracují, než loví a snaží se o provádění práva myslivosti v maximální možné míře.

Kvalita činností vykonávaných myslivci závisí na jejich odborných znalostech a dovednostech, ale také na ochotě a vůli tuto činnost vykonávat. Mnozí myslivci jsou přesvědčeni o tom, že se získanými znalostmi z dob mládí vystačí po celý život a dokonce se před veřejností „zviditelňují“ základními neznalostmi. Pokud chtějí v současnosti, ale hlavně do budoucna se svými aktivitami obstat a dosáhnout pozitivnějšího náhledu společnosti na jejich činnost, měli by se zajímat o společenské změny a na tyto umět adekvátně reagovat. Podmínkou je celoživotní rozšiřování a doplňování znalostí nejen v tomto oboru.

Cílem bakalářské práce je přispět k řešení problematiky spojené s výchovou a vzděláváním osob vykonávajících právo myslivosti a uplatnit znalosti a zkušenosti, které jsem získala jako dlouholetý příznivec myslivosti svou účastí při vykonávání práva myslivosti v rámci Mysliveckého sdružení Bílovice nad Svitavou.

Tuto práci jsem rozdělila na teoretickou a praktickou část. Teoretická část obsahuje tři kapitoly, které obsahují poznatky čerpané z dostupné literatury uvedené v seznamu použité literatury a moje vlastní názory a zkušenosti. První kapitola je věnována vysvětlení pojmů myslivost, právo myslivosti, osoba vykonávající právo myslivosti a dalších. Dále se zde zabývám vznikem skupiny osob vykonávajících právo myslivosti, jejím vývojem a významem její činnosti.

Ve druhé kapitole se zabývám pojmy výchova a vzdělávání, blíže se věnuji vzdělávání dospělých, zájmovému a zejména mysliveckému vzdělávání. Podrobněji se zaměřím na jednotlivé stupně mysliveckého vzdělávání, které tvoří základní odborné znalosti a vyšší odborné vzdělání. Také zmíním smysl a cíl myslivecké osvěty.

Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na vnímání myslivosti a myslivců společností, pokusím se nastínit možnosti dosažení pozitivnějšího náhledu na jejich činnost, např. formou propagace a osvěty. V této kapitole také zmíním význam myslivecké etiky a zařazení myslivosti do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky.

Praktická část vychází z výběrového souboru, který tvoří členové Mysliveckého sdružení Bílovice nad Svitavou. Při zpracování tématu zaměřeného na výchovu a vzdělávání osob vykonávajících právo myslivosti užiji metodu kvalitativního výzkumu - případovou studii s využitím rozhovorů se členy mysliveckého sdružení a studia dostupných dokumentů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MYSLIVOST, OSOBA VYKONÁVAJÍCÍ PRÁVO MYSLIVOSTI

V této kapitole bakalářské práce se budu snažit o vysvětlení pojmů myslivost, právo myslivosti, osoba vykonávající právo myslivosti. Pod pojmem osoba vykonávající právo myslivosti si ne každý umí představit, co taková osoba dělá a čím se zabývá, jen lze z názvu dovodit, že má vztah k myslivosti. Je proto na místě tento pojem vysvětlit a pokusit se laické veřejnosti více přiblížit její úlohu ve společnosti. Dále se budu věnovat seznámení s dalšími pojmy spojenými s vykonáváním práva myslivosti jako povolenka k lovu, lovecký lístek, honitba, myslivecké sdružení, myslivecká legislativa. Popíšu vznik a vývoj skupiny osob vykonávajících právo myslivosti v historickém přehledu, řízení a organizaci myslivosti se zaměřením na úlohu Českomoravské myslivecké jednoty. Závěr této kapitoly věnuji významu myslivosti, zejména ve vztahu ke společnosti.

1.1 Vymezení pojmu myslivost, charakteristika skupiny osob vykonávající právo myslivosti

Myslivost je vysvětlována mnohými autory odborných publikací různě, např. Rakušan myslivost považuje za specifickou lidskou činnost, jejíž vznik je datován před mnoha sty lety a jež prošla složitým vývojem. V současnosti je myslivost odvětvím zemědělské a lesnické výroby, jedná se o záměrnou činnost, která si klade za cíl chov, ochranu a lov zvěře s cílem hospodářského využití. Většina myslivců tuto činnost provozuje jako zájmovou, pro některé se stala povoláním.¹

Andreska, Andresková o myslivosti řekli, že není jen výrobní odvětví, stejně tak není jen myslivecká zábava. Má oba rysy, to znamená, že se jedná o činnost výrobní i zájmovou a má ještě další význam, tím je úsilí o zachování zvěře, poněvadž si lidé uvědomovali, že nestačí jen zvěř lovit, ale také se o ni musí někdo postarat.²

Veřejnost často zaměňuje pojem myslivost s pojmem lovectví, ale ve skutečnosti jde o dvě rozdílné záležitosti.

Myslivostí rozumíme racionální chov, ochranu a lov zvěře, jakož i hospodářské zhodnocení zvěře. Nejprve začíná chovem zvěře, její ochranou a končí lovem a jejím

¹ RAKUŠAN, C. a kol. *Základy myslivosti*. Praha: SZN, 1979, s. 8.

² ANDRESKA, J., ANDRESKOVÁ, E. *Tisíc let myslivosti*. Vimperk: TINA, 1993, s. 404.

zužitkováním. Myslivcem je ten, který se kromě lovu věnuje také péči o zvěř. Kdo zvěř pouze loví, není myslivcem, ale jen lovcem.³

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti považuje myslivost za „*soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součástí ekosystému a spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součástí českého národního kulturního dědictví.*“⁴

Nedílnou součástí pojmu myslivost je termín myslivec. Podle Žalmana pojmenování myslivec vzniklo asi v XV. století a označuje „*člověka m y s l i v é h o, zachovalo se nejen tradičně podle jména, nýbrž i podle hodnosti v činnosti myslivecké. Této kdysi výsadní činnosti ujímá se nyní lid myslivecký vedený Československou mysliveckou jednotou, která hlásá správnou zásadu, že honosné jméno „m y s l i v e c“ může, ba musí získati každý lovec, jenž myslivosti rozumí a jejími zásadami se řídí.*“⁵

Právo myslivosti

Podle Vintiky se právem myslivosti rozumí „*oprávnění a povinnost zvěř plánovitě chovat, zušlechťovat, chránit a lovit, (chytat, stíhat, střílet, nebo jinak usmrcovat), ulovenou nebo zhaslou zvěř si přivlastňovat a sbírat vejce zvěře pernaté a shozy parožít, jakož i oprávnění užívat k tomu v nezbytné míře honebních pozemků. Z tohoto ustanovení tedy vyplývá, že právo myslivosti není jen souhrnem různých oprávnění, ale i povinností.*“⁶

Právo myslivosti lze vykonávat jen na souvislých honebních pozemcích, které byly okresním úřadem uznány za honitbu. Rozlišujeme honitby vlastní - pozemky jednoho vlastníka a společenské - pozemky více vlastníků, které spolu souvisí a spolu dosáhnou stanovené výměry. Vlastníci mohou po vytvoření honebního společenstva požádat o uznání honitby. Podmínkou pro uznání honitby je výměra alespoň 500 hektarů souvislých pozemků.

Právo myslivosti může vlastník honitby vykonávat sám nebo může honitbu pronajmout. Uživatel honitby, tj. **osoba vykonávající právo myslivosti**, má právo přivlastňovat si ulovenou nebo zhaslou zvěř. Uživatel nebo vlastník honitby musí do funkce navrhnout mysliveckého hospodáře, kterého do funkce ustanoví okresní úřad.⁷

³ JAVŮREK, J. *Myslivost*. Praha: SZN, 1955, s. 7.

⁴ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

⁵ ŽALMAN, J. *Základy myslivosti*. Brno: Rovnost, 1949, s. 3.

⁶ KOLEKTIV. *Myslivost*. Praha: SZN, 1966, s. 445.

⁷ HROMAS, J. a kol. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická, 2000, s. 41–43.

Samostatná definice osoby vykonávajících právo myslivosti není v odborné literatuře uvedena, tento název vyplývá ze slovního spojení pojmu myslivost a pojmu osoba, která vykonává myslivost v rozsahu uvedeném v zákoně č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

Nezbytnou podmínkou pro výkon práva myslivosti je lovecký lístek, vydává jej okresní úřad tomu, kdo prokáže, že složil zkoušku z myslivosti nebo absolvoval odbornou školu určenou k vychovávání myslivců. Výkon práva myslivosti je také spojen s vlastnictvím povolenky k lovu, zbrojního průkazu, průkazu zbraně, další podmínkou je mít uhrazené povinné pojištění odpovědnosti proti škodám způsobeným při výkonu práva myslivosti.

1.2 Vznik a vývoj skupiny osob vykonávajících právo myslivosti

Lov volně žijící zvěře patřil od pradávna k nejstarším činnostem vedoucím k obstarávání potravy. Před 80 000 – 40 000 lety před naším letopočtem naši prapředkové (neandrtálci) lovili v tlupách, zvěře bylo dostatek, byla majetkem všech a mohl ji lovit každý neomezeně. Na našem území bylo mimořádné bohatství zvěře z důvodu příznivých podmínek, vyskytoval se zde mamut, los, sob, jelen, medvěd a další. Nejprve se k lovu používaly jednoduché nástroje a různé lsti, postupem času se z jednoduchých loveckých zbraní (kyj, pěstní klín) vyvinuly dokonalejší (luk se šípy, oštěp, později sekera, nůž). Ulovená zvěř poskytovala nejen potravu, ale i kožešiny, kůže, rohy, kosti.

V 9. století byl zaznamenán úbytek zvěře, lov již nebyl hlavním zdrojem obživy, spíše jen příležitostným. Množství zvěře bylo ještě dostačující, nebylo zapotřebí se o ni starat. Rozvoj zemědělství a pastevectví vedl k rozdělení půdy a následně k vytvoření soukromého vlastnictví. Právo lovit se již netýkalo všech, ale jen vlastníků půdy.

Feudalismus

V tomto období docházelo k rozdělování půdy, nabývání majetku, což mělo za následek rozdělení společnosti na nadřízené a podřízené vrstvy. Moc je v rukou feudálů, do čela vznikajícího státu se dostává panovník, který získal mimo jiné výsadní právo na lov (tzv. regál). První zmínky o loveckém právu jsou známy z dob vlády knížete Boleslava I., jedná se o nařízení vydaná kolem roku 950, která stanoví, že lov patří mezi výhradní práva panovníka. Pojem lovec se objevuje v 11. století. Každý panovník se při lovu opíral o loveckou družinu, poddaní byli nuceni provádět loveckou robotu. V období feudalismu se stavěly lovecké hrádky, např. Křivoklát, lovecký personál byl usídlen v tzv. účelových obcích. Lovilo se při chůzi, koňmo se smečkou psů, rozmohly se štvanice, sokolnictví.

Mezi loveckou výzbroj nadále patří luk, oštěp oka, pasti. Přestože panovník některé pozemky, zvláště lesy, postoupil k založení měst (od konce 12. století) nebo je daroval svým věrným za prokázané služby, měl zde vyhrazeno právo lovu. Pro lov drobné zvěře mohlo být právo lovu leníkovi propůjčeno, lov velké zvěře zůstal výsostným právem panovníka. V období feudalismu rostl vliv šlechty na úkor panovníka. Z nařízení krále Václava IV. z roku 1388 vyplývá, že lov je výsadou šlechty (právo dominikální).⁸

Zvěř byla původně určena k lovu, který byl provozován jednoduchým způsobem, převážně jedním lovcem. Množství dostupné zvěře postačovalo, nebylo nutné se o ni starat. Ale bylo jí potřeba více, protože jednoduchý lov se změnil v okázalé a nákladné lovy a lovecké slavnosti, k čemuž v nemalé míře přispělo také zdokonalení zbraní.⁹

Kovařík uvedl: „K lovecké výzbroji náleží kuše, rozšířená od 14. do 17. století /střílelo se šipkami a kulemi/, oštěp, nůž tesák, lovecký meč; dále nejrůznější sítě – do nichž se lovil největší počet zvěře určený ke konzumu, pasti a lapáky (ohrady), lapací jámy. Kveté sokolnictví a čížba. Již ze 14. století se v našich pramenech zachovaly doklady o kynologii; rozdělení psů podle ras – chrti, dogy, ohaři, vyžlata /jezevčáci/; rozdělení pravděpodobně podle výcviku – vodiči, slídiči, štváči.“¹⁰

Majitelé honiteb se předháněli v počtu zvěře, kterou mohli panstvu nabídnout k lovecké zábavě. Zvěř nebylo možno v takovém počtu udržet ve volné přírodě, proto byly zakládány bažantnice pro chov bažantů, pro chov vysoké zvěře obory. Např. císařovna Alžběta Kristina, manželka císaře Karla VI., v roce 1721 v oboře na Křivoklátsku ulovila za 5 hodin celkem 138 kusů jelení zvěře.¹¹

Rakušan se k vývoji myslivosti vyjádřil následovně: „Lov se řídil přísnými předpisy. Vytváří se rozsáhlý myslivecký aparát s podrobnými směrnici pro činnost. Personál má zvláštní stejnokroj, který nikdo jiný nesmí nosit, a své profesi se učí stejně jako v jiných řemeslech. Na cechovní uzavřenost, vyučenou a formální obřady se klade značný důraz.

⁸ KOVAŘÍK, J. *Tradice v myslivosti*. Praha: VEGA, 1993, s. 8-11.

⁹ KOLEKTIV. *Myslivost*. Praha: SZN, 1966, s. 8.

¹⁰ KOVAŘÍK, J. *Tradice v myslivosti*. Praha: VEGA, 1993, s. 10.

¹¹ KOLEKTIV. *Myslivost*. Praha: SZN, 1966, s. 8.

*Vladař často ustanovuje dědičné myslivce. Myslivci jsou špatně placeni, neboť ve většině patří mezi poddané, ale často musí jednat ve prospěch vladaře proti poddanému lidu.*¹²

Myslivost vznikla za účelem ochrany a chovu zvěře. Z původní čeledi pomáhající panstvu na lovu se stali **myslivci**, kteří bydleli přímo v honbištích a zde pečovali o ochranu zvěře a její chov. Myslivectví bylo řemeslo, kterému se muselo naučit. Po vykonání zkoušky před komisí byl myslivec svým vyučujícím pasován na myslivce a byl mu předán výuční list s loveckým tesákem a borlicí (trubka). Nařízením vydaným českým sněmem v roce 1573 bylo vymezeno **oprávnění k výkonu myslivosti**, byla zde zmíněna nutnost ochrany zvěře, později chovu zvěře. Lov je stále výsadou šlechty, poddaní jsou povinni vykonávat mysliveckou robotu (tato byla zmírněna řádem o myslivosti v roce 1786) a také jim byla udělena možnost uhradit škodu způsobenou zvěří na jejich pozemcích.¹³

V 16. století začíná rozmach palných zbraní, dravá zvěř je skoro všechna vyhubena. Nadále lov slouží zejména k reprezentativním účelům, konají se tzv. uzavřené lovy, při kterých je zvěř hromadně střílena, pořádají se štvanice, parforní hony. Jsou založeny lovecké řády z řad šlechtických lovců, např. lovecký Řád sv. Huberta, sokolnictví je na samém vrcholu. Císař Ferdinand III. vydal v roce 1641 ustanovení o lovu, ve kterém je uvedeno, že **myslivost je kratochvílí šlechtickou**. Pozornost se obrací k problematice pytláctví, které se nebývale rozrostlo. Za vlády císaře Karla VI. byla kromě patentů proti pytláctví věnována pozornost vzdělávání myslivců, které mělo tříletou výuční dobu u zkušeného myslivce. Lesními řády vydanými císařovnou Marií Terezií v roce 1754 dochází k upřednostnění lesnictví na úkor myslivosti. Císař Josef II. v roce 1781 vydal patent o zrušení nevolnictví a roku 1786 řád o myslivosti – všeobecný honební patent, který znamenal např. úlevy poddaných při robotě, úhrady škod způsobených lovem a zvěří, ochranu polních plodin.¹⁴

Kapitalismus

Revolucí v roce 1848 zvítězila buržoazie, feudálové byli sice zbaveni mnoha výsad, ale vlastnili obrovské plochy pozemků a tudíž ovlivňovali dění v myslivosti. V roce 1848 bylo zrušeno poddanství, císař František Josef I. vydal v roce 1849 císařský patent, podle

¹² RAKUŠAN, C. a kol. *Základy myslivosti*. Praha: SZN, 1979, s. 13.

¹³ KOLEKTIV. *Myslivost*. Praha: SZN, 1966, s. 8-9.

¹⁴ KOVAŘÍK, J. *Tradice v myslivosti*. Praha: VEGA, 1993, s. 11-12.

kterého bylo provozování myslivosti spojeno s vlastnictvím půdy. Ten, kdo vlastnil 115 hektarů souvislých pozemků, měl dovoleno vykonávat myslivost, začínají vznikat společenstevní honitby. Myslivost mohl vykonávat tedy ten, kdo na to měl, provoz a nájem honitby nebyly nijak levné. Byla téměř nedostupná dělníkům, kteří byli vyloučeni roku 1866 z práva myslivosti, tento stav trval až do roku 1939.

I po vzniku Československé republiky v roce 1918 myslivost zůstala výsadou vládnoucí třídy, kterou tvořili továrníci, statkáři, velkoobchodníci. Byl vypracován návrh zákona o myslivosti, ale k jeho schválení nedošlo.

Vážným problémem bylo po roce 1935 pytláctví, jehož vznik je znám již v období feudalismu. Bylo projevem nenávisti a nespravedlnosti k vládnoucí třídě, později nutností k obstarání obživy pro chudinu a nezaměstnané v době hospodářské krize a válečného hospodářství. Po vzniku protektorátu na našem území zůstala polovina stavů jelení zvěře, 40 % srnčí zvěře.¹⁵

V roce 1941, v době nacistické okupace, bylo schváleno vládní nařízení o myslivosti č. 127/1941 Sb., na základě kterého bylo zavedeno povinné členství myslivců v České myslivecké jednotě.

Socialismus

Po osvobození v roce 1945 vyšel zákon o myslivosti č. 225/1947 Sb., který sjednocuje v rámci celé republiky právo myslivosti, které je rozšířeno mezi širší veřejnost a nadále je vázáno na vlastnictví pozemku. Výměra u společenstevních honiteb je stanovena na 150 hektarů a jejich nájemci mohou být fyzické osoby nebo myslivecké společnosti.

Vlivem politických událostí z roku 1948 nemohli být od roku 1951 nájemci honiteb jednotlivci, ale myslivecké společnosti. Novým zákonem myslivosti č. 23/1962 Sb. právo myslivosti příslušelo organizacím – státní lesy, státní statky, jednotná zemědělská družstva, které jej mohly za úplatu postoupit mysliveckým sdružením.

Současnost

V roce 1992 byl přijat zákon o myslivosti č. 270/1992 Sb., který ustanovil řídicím orgánem myslivosti Ministerstvo zemědělství. Myslivecké organizace jsou dobrovolné, právo myslivosti je ponecháno majitelům půdy, honitby opět vznikají na základě vlastnictví

¹⁵ RAKUŠAN, C. a kol. *Základy myslivosti*. Praha: SZN, 1979, s. 14-15.

pozemků jako honitby vlastní a společenstevní, výkon práva myslivosti lze pronajímat fyzickým i právnickým osobám bezúplatně. Výkon práva myslivosti se provádí pouze kvalifikovanými myslivci.¹⁶

1.3 Řízení a organizace myslivosti

Hell, Hromas se k myslivecké organizaci vyjádřili: „*Jedním z hlavních úkolů myslivecké organizace je výchova mladých adeptů, další vzdělávání členské základny, ale také šíření myslivecké osvěty mezi nemysliveckou veřejnost se zaměřením na ochranu přírody a zvěře.*“¹⁷

Potřeba lidí, kteří by rozuměli myslivosti a mohli ji kvalitně provozovat, vyústila ve vznik mysliveckého personálu, který byl tvořen myslivci z povolání. Z těchto myslivců se postupně stali lesníci, byli na straně panovníka a mnohdy museli vystupovat proti poddaným, později proti dělníkům a zemědělcům. Nikdy nepatřili k privilegované vrstvě, o čemž svědčí skutečnost, že byli jako poddaní odváděni k vojenské službě.¹⁸

Nejstarším známým spolkem jihočeských myslivců bylo Lovecké bratrstvo založené v roce 1692. Myslivci na panství Hluboká si podali žádost ke knížeti Ferdinandu Schwarzenbergovi na povolení bratrstva hlubockých myslivců. Šlo jen o možnost myslivců opatřit si zelený prapor, který by užívali při církevních slavnostech. Žádosti bylo vyhověno, bratrstvo bylo schváleno a na pořízení praporu jim kníže poskytl půjčku, tento akt je považován za založení *Myslivecké bratrské pokladny*, která sloužila např. k podporování nemajetných studentů v myslivosti, později jí byly hrazeny uniformy pro personál nebo výdaje na léčení. Tato organizace fungovala 250 let až do okupace v roce 1942 a měla asi 300 členů.¹⁹

Od doby založení Loveckého bratrstva vznikaly a zanikaly spolky myslivců z povolání a ze zájmu s cílem zlepšit postavení myslivosti. Největší rozvoj nastal kolem roku 1900, kdy vzniklo velké množství spolků převážně s místní působností. Snaha o jejich sloučení v jednotnou organizaci, zastaralé zákonodárství (platilo šest různých zákonů)

¹⁶ KOVAŘÍK, J. *Tradice v myslivosti*. Praha: VEGA, 1993, s. 13-14.

¹⁷ HELL, P., HROMAS, J. *Nová příručka myslivce*. Bratislava: Příroda, 2004, s. 11.

¹⁸ RAKUŠAN, C. a kol. *Základy myslivosti*. Praha: SZN, 1979, s. 19.

¹⁹ ANDRESKA, J., ANDRESKOVÁ, E. *Tisíc let myslivosti*. Vimperk: TINA, 1993, s. 430.

a nejednotnost v práci mysliveckých spolků vedly k založení Československé myslivecké jednoty.

Českomoravská myslivecká jednota

Vznikla roku 1923 pod názvem Československá myslivecká jednota, slučovala pět organizací a měla v době svého založení 3 tisíce členů. Z třídního složení členů vyplývá, že myslivci v této době tvořili majetnou vrstvu. Ačkoliv Československá myslivecká jednota vznikla jako nepolitická organizace, byla závislá na politice buržoazie, jejímž zájmem bylo myslivosti pomáhat, což se projevovalo jejím postupným ozdravováním a všestranným zlepšováním.

V roce 1927 nahradil dosavadního předsedu Zdeňka Slaninu prof. Antonín Dyk, jednatelem byl Josef Žalman. Vzhledem k velkému množství členů byla rozdělena na zemské odbory. Bylo zavedeno povinné pojištění všech držitelů loveckých lístků, které funguje dodnes.

Československá myslivecká jednota rovněž měla snahu prosadit zkoušky z myslivosti, pořádat myslivecké kurzy a osvětovou činnost. V období protektorátu byla přejmenována na Českou mysliveckou jednotu a svou činnost spíše jen udržovala. Někteří členové však byli nahrazeni těmi, kteří měli důvěru okupantů.

V období po roce 1945 byla Československá myslivecká jednota obnovena se snahou žádat osvobozenou myslivost pro všechny. V roce 1946 měla téměř 125 tisíc členů se společnými stanovami, byl připravován nový zákon o myslivosti, který začal platit od 1. ledna 1948. Po únoru 1948 byla její činnost víceméně zaměřena na politickou činnost při budování socialistické společnosti.²⁰

Československá myslivecká jednota byla v roce 1961 přejmenována na Československý myslivecký svaz, který se v roce 1969 na základě zákona o federaci ČSSR rozpadl na dvě organizace, na Český myslivecký svaz a Slovenský poľovnícký zväz.²¹

Na sjezdu konaném dne 12. září 1992 byl Český myslivecký svaz přejmenován na *Českomoravskou mysliveckou jednotu*, předsedou se stal prof. Ing. Josef Hromas, CSc. Byla změněna organizační struktura, v platnosti zůstalo dobrovolné členství. Vedením

²⁰ RAKUŠAN, C. a kol. *Základy myslivosti*. Praha: SZN, 1979, s. 19-21.

²¹ ANDRESKA, J., ANDRESKOVÁ, E. *Tisíc let myslivosti*. Vimperk: TINA, 1993, s. 431.

plemenné knihy a převzetím veškerých práv spojených s chovem a výcvikem psů, vč. pořádání výstav byla pověřena *Českomoravská kynologická jednota*, která byla zaregistrována v roce 1994 a jejíž součástí jsou chovatelské kluby. Většího významu nabyla kulturně – propagační a ekologická činnost, důraz byl kladen na práci s mládeží.

Na III. sjezdu Českomoravské myslivecké jednoty konaném dne 19. listopadu 2005 byl zvolen předsedou Ing. Jaroslav Palas, který působí v jejím čele dodnes. Ke dni 31. prosince 2012 měla Českomoravská myslivecká jednota téměř 70 tisíc členů.

Současné řízení myslivosti

Přímé řízení myslivosti zajišťuje Ministerstvo zemědělství, které je zároveň ústředním orgánem státní správy myslivosti, s výjimkou pro území národních parků. Ústředním orgánem státní správy na území státních parků je Ministerstvo životního prostředí. Na území krajů je orgánem státní správy v oblasti myslivosti krajský úřad v přenesené působnosti a na území obcí obecní úřad s rozšířenou působností.

Nepřímé řízení myslivosti zajišťují myslivecké organizace, které vznikly na základě zákona o sdružování občanů. Nejznámější je Českomoravská myslivecká jednota, která zastupuje zájmy českých myslivců i na mezinárodní úrovni. Dalšími organizacemi jsou např. řád sv. Huberta, Safari klub, Asociace profesionálních myslivců a další, které nejsou tak významné.

1.4 Společenský význam činnosti osob vykonávajících právo myslivosti

Lov zvěře za účelem získávání potravy, kožešin, kůží, kostí, rohů a jiného užitku byl od pradávna základním předpokladem pro život člověka a vývoj celé společnosti. Člověk musel při lovení prokázat fyzickou sílu, obratnost a odvahu, ale také se u něj rozvíjelo myšlení a komunikace, které se staly základem myšlení a rozvoje společnosti. Aby byl člověk při lovu úspěšný, musel prokázat určité vědomosti o zvěři, zákonitostech přírody, umět vyrobit a používat lovecké zbraně. Tyto zkušenosti potom předával dál a rozvíjel.

Nejsou to jen ekonomické zájmy, ale v myslivosti se také rozvíjí společenské vztahy, které zasahují do oblastí spolupráce, vzájemné důvěry a pomoci. Stěžejním zájmem myslivců je ochrana všech druhů zvěře v takové míře, aby byly přírodou a společností tolerovány. Aby byla ochrana účinná je také zaměřena na zachování a rozvoj životního prostředí, kde se veškeré dění v přírodě odehrává. Tyto přírodoochranné činnosti jsou vykonávány ve společenském zájmu. Do myslivosti jsou zahrnuty všechny vrstvy obyvatelstva, jejichž

společným jmenovatelem je obdiv ke krásám přírody, jejím zákonitostem, pochopení její důležitosti pro existenci lidstva, ale také možnost se odreagovat od každodenních starostí, vyplnit svůj volný čas. S touto volnočasovou aktivitou je třeba počítat i do budoucna z hlediska osobního, ale také společenského užitku v oblastech:

- **národohospodářské**, při využití kmenového stavu zvěře z důvodu maximální produkce zvěřiny, kvalitních trofejí při minimalizaci škod způsobených zvěří,
- **zájmové**, při níž odborně vzdělaní myslivci budou ve svém volném (nebo pracovním) čase všestranně rozvíjet myslivost, ochranu přírody, kynologii, sokolnictví, střelectví v souladu se svými schopnostmi, dovednostmi a morálními vlastnostmi,
- **vědecké**, jejímž přínosem jsou stále nové poznatky z oblasti života zvěře, jejím potřebám jako hlavnímu cíli myslivecké činnosti,
- **organizační** realizované v rámci usměrňování myslivosti a pochopení smyslu její činnosti nejen u nás, ale i v zahraničí.²²

Vintika se k významu činnosti osob vykonávajících právo myslivosti vyjádřil: „*Hubení a vybíjení zvěře není pravou myslivostí, a proto ten, kdo vidí v myslivosti jen pouhý lov, nemůže být považován za myslivce. Smyslem a cílem myslivosti je zachovat a hájit všechny druhy zvěře a uvážlivým lovem udržovat rovnováhu mezi zájmy člověka a přiměřenými stavy zvěře. Správně vykonávaná myslivost je tvrdou školou výchovy a tuhé sebekázně. Myslivce musí vždy zachovat opatrnost při používání střelných zbraní a v nebezpečí klidnou rozvahu a chladnokrevnost. Myslivost má tedy vzdělávací, pedagogický i mravní význam.*“²³

Vach, Kovařík o významu myslivosti řekli: „*Myslivost je jedním z odvětví našeho národního hospodářství. Je nejen odvětvím výrobním, ale i důležitou zájmovou činností mnoha občanů a významným činitelem pro rekreaci, sportovní, brannou a kulturní výchovu národa. Provozuje se u nás v rámci zákonných ustanovení a dalších předpisů. Naši myslivci z českých zemí se sdružují v Českém mysliveckém svazu.*

Dbá o to, aby se na výkonu myslivosti podílel především co nejširší okruh pracujících, dělníků, rolníků a inteligence. Pečuje o zvelebení myslivosti, podílí se na zajišťování

²² HROMAS, J. a kol. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická, 2000, s. 20–25.

²³ KOLEKTIV. *Myslivost*. Praha: SZN, 1966, s. 19.

*řádného chovu, zušlechťování ochrany a lovu zvěře, jakož i na hospodářském využití zvěřiny. V celospolečenské funkci vytváří předpoklady pro aktivní odpočinek pracujících a plní své poslání kulturní, sportovní a etické ve vztahu k přírodě.*²⁴

Význam vykonávání práva myslivosti je také zřejmý z nálezu pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 34/03, kde je v bodě 32. uvedeno: „*volně žijící zvěř je zákonem definována jako přírodní bohatství, tuto skutečnost pak vztahuje k čl. 7 Ústavy České republiky, podle něhož stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství. Z toho pak dovozuje, že právo a povinnost zvěř chránit, cílevědomě chovat a lovit je třeba považovat za veřejný zájem. Tím spíše, že právo myslivosti u nás není podle zákona zájmovou či sportovní činností, ale je součástí hospodářských činností prováděných člověkem v přírodě, podobně jako hospodaření v lesích.*“²⁵

²⁴ VACH, M., KOVAŘÍK, J. *Myslivecké zvyky a tradice*. Praha: SZN, 1973, s. 9.

²⁵ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 34/03.

2 VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ OSOB VYKONÁVAJÍCÍCH PRÁVO MYSLIVOSTI

V této kapitole se budu věnovat vysvětlení pojmů výchova a vzdělávání, jejichž význam je rozdílně chápán a vysvětlován. Pozornost bude věnována vzdělávání dospělých a zájmovému vzdělávání, které se týká vzdělávání zájmových organizací, tedy i členů mysliveckých sdružení.

Ve druhé a třetí části této kapitoly se pokusím popsat vznik a vývoj mysliveckého vzdělávání, dále pak jednotlivé druhy mysliveckého vzdělávání uskutečňované v současnosti, jedná se o základní odborné znalosti a vyšší odborné vzdělávání. Jsou zde zmíněny také další možnosti mysliveckého vzdělávání.

Poslední část je věnována myslivecké osvětě, jejím formám a smyslu činnosti.

2.1 Pojem výchova a vzdělávání

Pojmy výchova a vzdělávání spolu úzce souvisí, v případě, že někoho učíme, zároveň ho vychováváme, to platí i naopak.

Barták uvedl: „*Výchova i vzdělávání mají složku poznávací (kognitivní) a složku výkonovou (konativní, operativní). Cílem obojího je, ve vzájemné vazbě, tvorba, upevňování, prohlubování a rozšiřování vědomostí, dovedností a rozvoj schopností člověka. Prostřednictvím výchovy působíme na rozvoj schopností člověka zaujímat vlastní názory, postoje, vztahy ke skutečnosti, ke svému okolí, kultivovat své sociální vazby. Více či méně záměrné působení (formální a informální) na člověka jako na jednotlivce, nebo jako na příslušníka jisté sociální skupiny, se tedy doplňuje a prolíná s působením neformálním, neorganizovaným, samovolným.*“²⁶

Vorlíček výchovu popisuje následovně: „*Výchova je činnost, s kterou prakticky přichází do styku každý člověk, ať už jako ten, kdo je vychováván (jako dítě v rodině, žák ve škole), nebo jako ten, kdo vychovává (otec, matka, vedoucí skupiny dětí a mládeže apod.). Každý,*

²⁶ BARTÁK, J. *Jak vzdělávat dospělé*. Praha: Alfa, 2008, s. 14.

kdo měl nebo má co činit s výchovou, má určité představy o této činnosti, o tom, jak má být uspořádána výchova v rodině, ve škole a v dalších institucích.“²⁷

Pojmy vzdělání a vzdělávání se používají v užším a širším pojetí. V užším pojetí je vzdělávání „*činnost učitelů, kteří vedou žáky k tomu, aby si osvojili určité poznatky, učili se myslet atd. Učitelé vzdělávají žáky. Současně s činností vzdělávací je vychovávají mravně, esteticky aj. Jde o výchovu v užším významu.*“²⁸

Vorlíček vysvětluje pojmy výchovy a vzdělávání takto: „*Veškerá činnost konaná se záměrem změnit osobnost žáka v souladu se sledovanými cíli, jež se uskutečňuje ve výchovných institucích, se označuje pojmem a termínem výchova. Součástí výchovy je regulace poznávacích činností žáka, tj. vzdělávání, výsledkem je vzdělání. Výchova je tedy pojem širší než vzdělání.*“²⁹

Ve vymezení pojmů výchova a vzdělání jsou rozdíly v jejich interpretaci, není žádoucí tyto pojmy zaměňovat nebo je považovat za totožné. Vedle termínů výchova, vzdělání, vzdělávání, výchovně - vzdělávací proces, se užívá i termínů výchovné působení, výchovná činnost, pedagogická činnost, ale také vzdělávací působení, výchovně - vzdělávací činnost atd. Termínem výchovný proces je možné označit dlouhodobou opakující se činnost a v případě pojmu vzdělávací působení je označena činnost učitele.³⁰

Výchova jako společenský proces

Výchova je společenským procesem, odehrává se ve společnosti a je ovlivněna společenským vývojem, tj. technickým, ekonomickým, politickým a jiným vývojem. Ve společnosti vznikají dva typy vztahů - společnost působí na výchovu, výchova působí na společnost a mění ji.

Vzdělávání dospělých

Barták vzdělávání dospělých považuje za „*celoživotní proces, umožňující člověku držet krok se změnami v oblasti ekonomického, kulturního, společenského a politického života. Propojuje zájmy jedince se zájmy společnosti – primárně v ekonomické oblasti. Vzdělávání dospělých, jako součást celoživotního vzdělávání a učení se, zahrnuje:*

²⁷ VORLÍČEK, Ch. *Úvod do pedagogiky*. Jinočany: H & H, 2000, s. 9.

²⁸ VORLÍČEK, Ch. *Úvod do pedagogiky*. Jinočany: H & H, 2000, s. 11.

²⁹ VORLÍČEK, Ch. *Úvod do pedagogiky*. Jinočany: H & H, 2000, s. 22.

³⁰ VORLÍČEK, Ch. *Úvod do pedagogiky*. Jinočany: H & H, 2000, s. 25.

zájmové vzdělávání – vytváří širší předpoklady pro kultivaci osobnosti na základě jejích zájmů; uspokojuje vzdělávací potřeby jedinců v souladu s jejich osobním zaměřením. Dotváří osobnost a její hodnotovou orientaci a umožňuje její derealizaci ve volném čase. U nás se mu věnují různé zájmové organizace, avšak není obvykle provázáno s hlavním proudem vzdělávání dospělých.³¹

Podle Šeráka zájmové vzdělávání „zahrnuje širokou oblast organizované a individuální edukace podle osobních zájmů a potřeb. Saturace těchto zájmů může probíhat následujícími způsoby:

- *sebevzděláváním, sebeřízeným učením za podpory relevantních informačních zdrojů (odborná literatura, internet apod.),*
- *ve formální nebo neformální organizaci, specializující se na vzdělávání v dané oblasti zájmu,*
- *v rámci nebo za pomoci formální či neformální organizace, která se na poskytování zájmového vzdělávání přímo nespecializuje, přesto svou činností vytváří edukační podnětné prostředí, umožňující jedinci saturaci jeho edukačních zájmů,*
- *kombinací výše uvedených přístupů, tj. sebevzděláváním doprovázeným odbornou pomocí institucí i jednotlivců.*³²

Myslivecké vzdělávání

Myslivosť bývala dříve profesí, ale na rozdíl od tradičních řemesel musel mít uchazeč souhlas vrchnosti. Chlapci ve věku 16 – 17 let nastoupili do učení k myslivci a během tří let učebního poměru museli zvládnout polní a lesní myslivosť. Měli na starosti lovecké psy, museli zvládat jejich péči, výcvik. Dále zacházení se střelnými zbraněmi, líčení želez, poznávání stop a mnoho dalšího, a to přímo z přírody, poněvadž odborná kniha zaměřená na myslivosť neexistovala. Byla to tvrdá škola života. Po ukončení učení byl adeptovi přečten výuční list a slavnostně předány lovecká trubka a tesák, tímto aktem byli přijati mezi členy mysliveckého stavu.

³¹ BARTÁK, J. *Jak vzdělávat dospělé*. Praha: Alfa, 2008, s. 10-11.

³² ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, s. 51.

Za vlády Marie Terezie lesní zaměstnanci museli odborné zkoušky skládat před krajskými zkušebními komisaři. Myslivci měli výlučné postavení v prostředí venkovského obyvatelstva, což umocňoval služební myslivecký oděv. V zeleném nebo šedém provedení se myslivec snadno ukrýval před zvěří i před nepovolovanými lidmi.³³

U nás bylo donedávna myslivecké vzdělávání prováděno ve třech úrovních. Nejnižší stupeň byla zkouška na získání prvního loveckého lístku, této předcházela teoretický kurz pod vedením odborníka z řad myslivců a roční praxe.

Tyto zkoušky byly pod patronátem Českého mysliveckého svazu a vykonávaly se jednotně podle dané osnovy. Získané znalosti nových myslivců i absolventů zkoušek z myslivosti na středních lesnických školách a lesnických fakultách tvořily vědomosti, co je zapotřebí vykonávat v honitbách ve prospěch zvěře a myslivosti.

Vyšším stupněm byly zkoušky pro myslivecké hospodáře, které organizovaly okresní národní výbory pro potřeby okresní státní správy. Podmínkou bylo, aby uchazeč vlastnil alespoň pět let lovecký lístek a tudíž měl i potřebnou praxi.

Každá honitba musela mít mysliveckého hospodáře, který ovládal myslivecké předpisy, myslivecké plánování, uměl posuzovat zvěř z hlediska kvality. Byl zárukou státu k zajištění chovu optimálních a kvalitních stavů zvěře a mysliveckého hospodaření. Za tímto účelem se konaly myslivecké kurzy nebo bylo možno tuto zkoušku získat studiem s myslivostí souvisejících odborných předmětů a myslivecké literatury. Pětiletá myslivecká praxe byla požadována i u absolventů vysokých a středních lesnických škol. V dnešní době jsou zkoušky pro myslivecké hospodáře nahrazeny vyšší odbornou mysliveckou zkouškou.

Vyšší odborné zkoušky tvořily nejvyšší stupeň mysliveckého vzdělávání a organizovaly je krajské národní výbory a sloužily pro výkon funkcí ve státní správě, Českém mysliveckém svazu, zkušební komisaře. Tomu odpovídala i vysoká úroveň komplexních znalostí v celostátním a mezinárodním měřítku. Absolventům středních a vysokých lesnických škol byly tyto zkoušky uznány v rámci jejich studia.³⁴

³³ ANDRESKA, J., ANDRESKOVÁ, E. *Tisíc let myslivosti*. Vimperk: TINA, 1993, s. 421.

³⁴ HROMAS, J. a kol. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická, 2000, s. 5.

2.2 Základní odborné znalosti

Každý, kdo chce aktivně provozovat myslivost, musí splňovat předepsanou odbornost, prokazující kvalifikaci jako podmínku pro vydání loveckého lístku. Možností, jak získat tuto kvalifikaci, je několik. Zájemce složí zkoušku z myslivosti nebo absolvuje odbornou lesnickou školu, či složí zkoušku z myslivosti na odborném lesnickém učilišti, kde je vyučovacím předmětem myslivost, je absolventem střední zemědělské technické školy nebo vysoké zemědělské školy, na kterých se vyučuje myslivost a složí z tohoto předmětu zkoušku. Další možností je složení vyšší odborné zkoušky, zkoušky pro myslivce z povolání nebo pro odborné lesní hospodáře. V nabývání myslivecké kvalifikace v rámci vydání loveckého lístku jsou rozdíly.³⁵

Vyhláška Ministerstva zemědělství k zákonu o myslivosti č. 134/1996 Sb. uzákonila zkoušky z myslivosti a vyšší odbornou zkoušku z myslivosti, stanoví způsob absolvování mysliveckých zkoušek (zkoušky žadatelů o první lovecký lístek a vyšší odborné myslivecké zkoušky) a předměty zkoušek.

Kovařík se k předmětům zkoušek vyjádřil: „*K naukám o myslivosti patří: myslivecká osvěta (dějiny lovectví a myslivosti, myslivecká etika, myslivecké zvyky a tradice, významy a propagace myslivosti, myslivecká kultura), organizace a řízení myslivosti (mysliverké zákonodárství, plánování, evidence a statistika), myslivecká biologie a zoologie, myslivecká péče o zvěř (chov a ochrana, nauka o nemocech zvěře), myslivecká kynologie, lovecké zbrojířství a střelectví, lovectví*“, tyto všechny jsou náplní přípravných kurzů a mysliveckých zkoušek.³⁶

Zkouška z myslivosti

Je určena pro zájemce myslivosti jako zájmové činnosti, kteří se ucházejí o lovecký lístek poprvé. Zajišťování této zkoušky je zcela odlišné od ostatních způsobů získávání kvalifikace. Provádí ji a zajišťuje okresní výbor Českého mysliveckého svazu, v jehož působnosti má uchazeč trvalé bydliště, podle zkušebního řádu. Samotné zkoušce předchází přípravné školení, které se skládá z teoretického kurzu a praktické části. Teoretická část je uskutečňována formou přednášek učební látky, která je rozdělena do sedmi vyučovacích

³⁵ RAKUŠAN, C. a kol. *Základy myslivosti*. Praha: SZN, 1979, s. 310.

³⁶ KOVAŘÍK, J. *Myslivost a její tradice*. Praha: Druckvo, 2012, s. 3.

předmětů. Účelem praktické přípravy je seznámení zájemce s chovem, ochranou a péčí o zvěř, ochranou přírody v rámci honitby, činností mysliveckého sdružení, kynologií, naučení mysliveckému chování aj. Lovecké zbraně se může užit jen na dané střelnici pod dohledem instruktora. Po absolvování obou částí přípravného školení uchazeč složí zkoušku z myslivosti před komisí.³⁷

Rozsah a způsob provedení zkoušky je uveden v § 21 vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb.

Zkouška pro myslivecké hospodáře

Pro výkon funkce mysliveckého hospodáře je předpokladem vyšší odborná kvalifikace, čemuž odpovídá úspěšné složení zkoušky pro myslivecké hospodáře. Tato je zaměřena na myslivecké hospodaření a plánování.

Způsob a rozsah zkoušek pro myslivecké hospodáře je uveden v § 5 vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb.

Organizováním zkoušek pro myslivecké hospodáře mohou být pověřeny myslivecké organizace, které mají myslivost jako hlavní náplň své činnosti nebo střední a vyšší odborné školy se studijním oborem myslivost nebo lesnictví, dále vysoké školy se studijním programem v oblasti lesnictví nebo zemědělství, na kterých je prováděna výuka myslivosti jako povinná součást učebního, popřípadě studijního programu.³⁸

2.3 Vyšší odborné vzdělávání

Pro dosažení vyššího odborného vzdělání je požadováno vykonání **vyšší odborné myslivecké zkoušky**. Tato navazuje svým rozsahem na zkoušky z myslivosti a zkoušky pro myslivecké hospodáře a je určena pro zvýšení kvalifikace myslivců, např. pro výkon funkce zkušební komisaře. Podmínkou je úspěšné složení zkoušky z myslivosti a zkoušky pro myslivecké hospodáře.

V § 30 vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb. je uveden rozsah písemné a ústní části a způsob provedení vyšších odborných mysliveckých zkoušek.

³⁷ RAKUŠAN, C. a kol. *Základy myslivosti*. Praha: SZN, 1979, s. 310–312.

³⁸ Vyhláška č. 244/2002 Sb. Ministerstva zemědělství.

Další možnosti vzdělávání

Na lesnické a dřevařské fakultě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně jsou uskutečňovány čtyři běhy postgraduálního studia z myslivosti, na lesnických vysokých školách jsou obhajovány doktorské dizertační práce z oboru myslivosti.³⁹

Podle § 1 vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb. se uskutečňuje zkouška myslivecké stráže, která se provádí ze znalostí práv a povinností myslivecké stráže formou písemného testu.

V rámci zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu je uložena zkouška odborné způsobilosti žadatele o vydání zbrojního průkazu skupiny A až E. Má teoretickou a praktickou část, nutnou podmínkou pro získání skupiny C (lovecké účely) je platný lovecký lístek.

Dalšími možnostmi vzdělávání je např. studium odborné literatury a časopisů, sledování vzdělávacích pořadů ve sdělovacích prostředcích, absolvování přednášek a školení atd.

2.4 Myslivecká osvěta

Osvěta je termín, který označuje veškeré výchovné a vzdělávací aktivity zaměřené na celou populaci, převážně na dospělé. Za cíl si klade především zvyšování kulturní a vzdělanostní úrovně širokých vrstev. Myslivecká osvěta je výchovně – vzdělávací činnost spojená s vykonáváním práva myslivosti.

Do roku 1989 byla osvěta, či osvětová práce chápány jako mimoškolní, masové, kulturní a výchovné působení státu. Byla zaměřena především na oblast volného času obyvatelstva. Od konce 60. let minulého století byla častěji nahrazována termínem kulturně - výchovná činnost. V dnešní době je pojem osvěta používán jako pojetí:

- *„pozitivní - extenzivní výchovně a informační působení na široké masy neinformovaného obyvatelstva, převážně zaměřené na specifickou oblast či problém,*

³⁹ HROMAS, J. a kol. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická, 2000, s. 5.

- *negativní (někdy také označovaném jako osvětářství) - působení charakteristické autoritativním přístupem, poučováním a předáváním neobjektivních a neúplných informací.*⁴⁰

Mezi hlavní úkoly myslivosti patří šíření myslivecké osvěty, cílem je snaha vysvětlit veřejnosti smysl její činnosti spojený s vykonáváním práva myslivosti.

Podle Kovaříka je myslivecká osvěta spolu s dalšími obory součástí české myslivosti, zahrnuje mysliveckou historii, zvyky, tradice a mysliveckou kulturu. Jiný stát nemá v lovectví a myslivosti v takové míře zakořeněné myslivecké zvyky a tradice jako česká myslivost, která z tohoto důvodu byla zařazena mezi národní kulturní statky.⁴¹

Hell, Hromas se k tomuto tématu vyjádřili: „*Myslivecká osvěta organizovaná a zajišťovaná zejména Českomoravskou mysliveckou jednotou představuje ucelený flexibilní systém odborné společenské výchovně vzdělávací činnosti a je součástí naší národní kultury. Formy a obsah této činnosti se vyvíjely a měnily v přímé závislosti na existujících společenských a politicko-ekonomických poměrech včetně měnících se funkcí a významu myslivosti.*“⁴²

V Německu propagační a osvětovou činnost provádí každá spolková země, populární je práce s mládeží formou Wildpädagogik (mysliverká – zvěřní pedagogika), která je myšlenkově a náplní shodná s Waldpädagogik (lesní pedagogika), populární u nás. Je určena pro školní mládež a orientuje se na pozitivní vztah k přírodě, lesu, zvěři a je zaměřena na smyslové vnímání přírodního prostředí, pochopení vzájemných vztahů v přírodě zábavnou formou. Mysliverké svazy v Německu si samy určují mysliverkou tematiku, programy i literaturu. Práce s mládeží je na vysoké úrovni také v Rakousku, získávání finanční podpory na propagaci myslivosti není problematické, myslivost má v obou zemích vysokou prestiž.⁴³

V České republice je věnována velká pozornost osvětové činnosti při výchově a vzdělávání dětí, mládeže i dospělých. Dobře fungují osvětové a vzdělávací programy, které záživnou

⁴⁰ ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, s. 55–56.

⁴¹ KOVAŘÍK, J. *Myslivost a její tradice*. Praha: Druckvo, 2012, s. 3.

⁴² HELL, P., HROMAS, J. *Nová příručka mysliverce*. Bratislava: Příroda, 2004, s. 11–14.

⁴³ SMUTNÝ, P., KAMLER, J. *Mysliverká osvěta u veřejnosti: kdo to dělat a kdo platit?* In: Mysliverké FÓRUM, Mysliverci a veřejnost – jak zlepšit mínění o nás? ©2009 Mysliverost s.r.o.

a nenásilnou formou vysvětlují význam lesa. Je vybudován systém vzdělávací a osvětové činnosti, tzv. **lesní pedagogika**, který přes velký počet zájemců není dosud příliš efektivní.

3 SPOLEČENSKÉ POVĚDOMÍ O MYSLIVOSTI, MYSLIVECKÁ ETIKA

V této kapitole se nejdříve pokusím o vyjádření současného vztahu společenské morálky k myslivosti a myslivcům. Dále se zde budu věnovat propagaci myslivosti jako možné formě zlepšení pozitivnějšího náhledu veřejnosti na výkon práva myslivosti.

Ve druhé části nejdříve vymezím pojem etika a následně se budu věnovat charakteristice myslivecké etiky.

Třetí část je věnována významu dodržování myslivecké etiky a také se zde vyjádřím k osobnostní stránce osoby vykonávající právo myslivosti.

V poslední části této kapitoly zmíním zařazení myslivosti do nehmotného kulturního dědictví.

3.1 Vztah společnosti k myslivosti, propagace myslivosti

V současnosti je myslivost v popředí zájmů společnosti, která je přesvědčena o její zbytečnosti a domnívá se, že jí není třeba, protože si příroda sama na úseku ochrany přírody a zvěře poradí.

Je všeobecně známo, že došlo k poklesu úrovně myslivosti z různých důvodů. Příčin se nabízí hned několik, např. vnitřní problémy myslivosti, pokles morálky jednotlivců, zhoršení mezilidských vztahů, snižující se úroveň odborných znalostí a jiné. Svou roli sehrála také kampaň subjektů zaměřená zvnějšku proti myslivosti a myslivcům, např. při prosazování svých zájmů v rámci činností v přírodě.

Propagace myslivosti

Propagace myslivosti je jednou z možností, jak myslivost před veřejností zviditelnit a ukázat nemyslivecké veřejnosti její přínos pro společnost a národní hospodářství. Tzn. získat veřejnost, zejména mládež a předvést mravní a kulturní úroveň myslivosti. Propagace myslivosti je také zaměřena na vzdělávání myslivců, nových zájemců ve všech možných stupních. Forem propagace je několik, např. od roku 1959 se každoročně koná celostátní propagační akce založená Českomoravskou mysliveckou jednotou Červen –

měsíc myslivosti; myslivcův běh života – akce k příležitosti významných mysliveckých mezníků atd.⁴⁴

Dalšími možnostmi propagace myslivosti jsou:

- celostátní soutěž pro děti a mládež Zlatá srnčí trofej,
- víkendové pobyty v přírodě, myslivecké tábory, zájmové kroužky, vycházková a exkurzní činnost,
- kroužky a družiny mladých myslivců a ochránců přírody,
- zkoušky loveckých psů, kynologické soutěže a memoriály, střelecké soutěže,
- výstavy loveckých psů, loveckých trofejí, uměleckých děl s mysliveckým námětem,
- Hubertská mše, Svatohubertské slavnosti, myslivecké plesy, Národní myslivecké slavnosti, Mistrovství republiky ve vábení jelenů, soutěže trubačů,
- odborné publikace, články a příspěvky v denním tisku,
- časopis *Myslivost*, *Stráž myslivosti*, věstník Českomoravské myslivecké jednoty,
- internet, rozhlas, televize, film aj.

3.2 Myslivecká etika

Pojem etika má několik významů, první význam znamená bydliště, byt nebo vlast, druhý zvyklosti, původ, obvyklé chování člověka, životní způsob, mravy, obyčeje a třetí význam za etiku označuje mravní vědomí, mravní smýšlení a jednání, charakter, mravnost, morálku.⁴⁵

Myslivecká etika je spolu s mysliveckými zvyky, zvyklostmi a obyčejí součástí loveckých ceremoniálů, obřadů a dalších norem jednání předávaných tradicí. Tyto mají morální, výchovný a praktický význam, vycházejí z vnitřního přesvědčení myslivce a jsou považovány za závazné. Bývají obsahem nařízení a směrnic nebo jsou tradovány v písemnictví a předávány v rámci výkonu práva myslivosti. Jejich zachování a dodržování je projevem úcty k přírodě, předchůdcům a svědčí o morálním profilu myslivce.⁴⁶

Vznik myslivecké etiky je spojen s obdobím středověku, kdy různé cechy dbaly na dodržování svých zvyků a pravidel. Myslivost si vytvářela svou vlastní mluvu

⁴⁴ KOVAŘÍK, J. *Tradice v myslivosti*. Praha: VEGA, 1993, s. 57–59.

⁴⁵ KOLEKTIV. *Filozofický slovník*. Praha: Svoboda, 1985, s. 163.

⁴⁶ HROMAS, J. a kol. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická, 2000, s. 26.

používanou na lovech, při svých činnostech a bylo a je povinností každého myslivce ji ovládat a používat. Myslivecká mluva, myslivecké odívání, troubení při lovech a honech, zvyky při lovech a honech, zvyky při poslední leči, přijímání mezi myslivce, pasování na lovce patří spolu s mysliveckou etikou a mysliveckými dovednostmi mezi myslivecké zvyky a tradice.

Někdy je myslivecká etika nazývána též morálkou v myslivosti. Obecně morálkou rozumíme „*formu společenského vědomí, souhrn mravních názorů a norem, jimiž se lidé řídí ve svém praktickém mravním jednání. Výraz „morálka“ je převzatý z latiny („mos“) a znamená mrav, obyčej, zvyk. Mravní jednání původně znamená jednání podle mravu.*“⁴⁷

Morálkou v myslivosti Vach, Kovařík rozumí vedle odborných znalostí a lásce k přírodě také kvalitní charakterové vlastnosti každého myslivce ve vztahu k ostatním i ke společnosti. Mezi dobré vlastnosti patří zásada „*provozovat myslivost a lov ušlechtilé*“, poněvadž tam, kde neplatí zákon, rozhoduje cit. Např. v touze po trofeji nelze zvěř střílet kamkoliv bez ohledu na to, co zvíře následně vytrpí. Myslivec nemá právo zvěř trýznit, ale chovat a chránit.⁴⁸

Myslivecká morálka a etika vytváří osobnost myslivce, obecně osobností myslíme „*individuálně typický, integrovaný systém determinující způsob prožívání, uvažování i chování daného jedince. Temperament je považován za vrozený základ osobnosti. Je to individuálně typický sklon k určitému způsobu reagování. Je poměrně málo ovlivnitelný učení, ale může se měnit v průběhu života.*“⁴⁹

„*Myslivcův rozum i cit mají být v osobnosti myslivce úměrně vyváženy, což znamená, že se od myslivců vyžaduje, aby:*

- *přísně a přesně dodržovali zákony, směrnice a nařízení o myslivosti,*
- *dodržovali zásady chovu a ochrany zvěře,*
- *vykonávali právo myslivosti podle všech humánních a morálních tradic,*
- *zachovávali rozvahu, sebeovládání a skromnost,*
- *ukázněně dodržovali bezpečnostní pravidla při zacházení se zbraní,*

⁴⁷ KOLEKTIV. *Filozofický slovník*. Praha: Svoboda, 1985, s. 409.

⁴⁸ VACH, M., KOVAŘÍK, J. *Myslivecké zvyky a tradice*. Praha: SZN, 1973, s. 11–13.

⁴⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2010, s. 227.

- zachovávali myslivecké zvyky a tradice,
- se stále vzdělávali,
- jednali poctivě a čestně, slušně a nezištně, družně a ochotně nejen při výkonu práva myslivosti či při styku s myslivci, ale i v občanském životě.⁵⁰

Důležitost myslivecké etiky je také dána tím, že je jedním z předmětů, u kterých se prokazují znalosti v rámci zkoušek z myslivosti.

3.3 Význam dodržování myslivecké etiky

Pokud je myslivost správně provozována má etický význam, poněvadž působí na morálku a charakter jedince. Osoba vykonávající právo myslivosti používá v rámci provozování své činnosti střelné zbraně, o to více jsou na ni kladeny nároky na opatrnost a rozvahu. Dodržování etiky při výkonu práva myslivosti má vliv na pozitivní náhled společnosti na její činnost a na osoby, které ji vykonávají.

Etika v myslivosti je uplatňována na prvním místě, poněvadž ten, kdo rozhoduje o bytí a nebytí zvěře, musí mít vedle dostatečných znalostí a vědomostí určité morální předpoklady. V myslivosti se nejedná jen o zabíjení zvěře nebo pouhý lov, naopak myslivec nesmí podlehnout této vášni, jeho cílem je chovat a hájit zvěř, udržovat v přírodě rovnováhu mezi svými zájmy a stavy zvěře. Správně provozovaná myslivost je tvrdou školou výchovy a sebekázně, o to větší, že se jedná o zájmovou činnost vykonávanou dobrovolně a bez nároku na odměnu.

V souladu s mysliveckou etikou a morálkou byla legislativou upravena ochrana a týrání zvěře již v 19. století, a to Honebním zákonem pro Čechy č. 49 ze dne 1. června 1866. V § 32 se stanoví hájení zvěře a v § 36 je vysloven zákaz „zvěř do ok a pastí lapati, vyjímajíc zvěř škodnou.“ Za protektorátu bylo přijato vládní nařízení č. 127/1941 Sb. o myslivosti, které zavádí myslivecké zásady a povinnost péče, podle ustanovení § 4 lze myslivost provozovat podle stanovených zásad (mysliverčej), je zakázáno

⁵⁰ HROMAS, J. a kol. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická, 2000, s. 26.

ohrožovat stav zvěře nepřiměřeným odstřelem nebo vyhubit některý druh zvěře. V § 35 jsou uvedeny zakázané způsoby lovení zvěře a sankce za jejich porušení.⁵¹

Dnešní podobu zakázaných způsobů lovu upravuje § 45 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

3.4 Myslivost jako nehmotné kulturní dědictví

Etické a kulturní hodnoty českých mysliveckých zvyků a tradic, které nemají ve světě obdoby, soustavná práce obětovaná přírodě a zvěři dosáhly zadostiučinění a očištění myslivosti před širokou veřejností v podobě zápisu myslivosti do seznamu nehmotných kulturních památek.

Rozhodnutím ministryně kultury České republiky ze dne 23. prosince 2011 je myslivecká osvěta součástí Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury České republiky pod názvem *Myslivost – plánovitě trvale udržitelné obhospodařování zvěře a jejího prostředí jako přirozená součást života na venkově*, jehož účelem je ochrana, zachování, identifikace, rozvoj a podpora nemateriálního kulturního dědictví na území České republiky. Možná ještě větší význam má zapsání sokolnictví na seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO.

Toto vysoké ocenění je výsledkem myslivecké osvěty, myslivecké propagace, dodržování myslivecké etiky a morálky a také Ministerstva zemědělství a členů Českomoravské myslivecké jednoty, kteří se účastnili na plnění všech kritérií, která byla podmínkou zapsání do seznamu nehmotného dědictví. Ve výsledku je tento akt velkým závazkem pro všechny osoby vykonávající právo myslivosti a dodržování všeho, co spadá pod pojem myslivecká morálka. Není žádoucí zavdávat veřejnosti a odpůrcům jakékoliv důvody ke kritice a znamená důsledné dodržování myslivecké etiky, morálky, mluvy, tradic a těchto využít pro vlastní propagaci.⁵²

⁵¹ TUZA, J., ZAPLETALOVÁ, D. *Zakázané způsoby lovu a myslivecká etika*. In: Ústav práva a humanitních věd, PEF, Mendelova univerzita v Brně.

⁵² TRIPES, O. Myslivost nehmotným kulturním dědictvím. *Myslivost*. 2012, č. 4, s. 51.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ASPEKTY VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ OSOB VYKONÁVAJÍCÍCH PŘÁVO MYSLIVOSTI

Ve své práci se chci zaměřit na vzdělávání osob vykonávajících právo myslivosti – členů mysliveckého sdružení a na další možnosti jejich rozvoje jako reakce na společenské změny a požadavky. Pokusím se o nalezení konkrétních možností a způsobů zlepšení náhledu společnosti na výkon práva myslivosti.

V první části formuluji cíl výzkumu a výzkumné otázky. Rovněž zde představím výzkumnou metodu užitou pro zjištění dat.

Druhá část je zaměřena na představení organizace na základě analýzy úředních a neúředních dokumentů.

Třetí část tvoří vlastní výzkum formou případové studie s využitím rozhovorů se členy mysliveckého sdružení.

V poslední části této kapitoly vyhodnotím výzkum a uvedu možnosti zlepšení vzdělávání osob vykonávajících právo myslivosti a dosažení pozitivnějšího náhledu veřejnosti na jejich činnost.

4.1 Stanovení cíle a formulace výzkumných otázek

Cílem výzkumu bylo zjistit úroveň vzdělávání osob vykonávajících právo myslivosti – členů mysliveckého sdružení v okrese Brno – venkov a prozkoumat možnosti jejich dalšího vzdělávání v případě projeveného zájmu. Dále jsem chtěla zjistit, jaké možnosti navrhuje pro zlepšení vnímání jejich činnosti veřejností.

S ohledem na uvedený cíl práce jsem si položila stěžejní výzkumné otázky:

- Jak je vnímán společenský význam výkonu práva myslivosti osobami vykonávajícími právo myslivosti?
- Jsou základní odborné znalosti a vyšší odborné vzdělání osob vykonávajících právo myslivosti dostatečné s ohledem na měnící se poznatky?
- Je myslivecká osvěta prováděná dosavadními postupy dostatečná?
- Jak je vnímán výkon práva myslivosti společností?
- Jak je osobami vykonávajícími právo myslivosti vnímána a dodržována myslivecká etika?

Metody a techniky výzkumu

K provedení výzkumného šetření jsem použila kvalitativní výzkum, který je založen na „*přímém kontaktu s malými skupinami osob, které vyprávějí své osobní příběhy ..., má svá pravidla a poskytuje zajímavé výsledky zejména při zkoumání skupin, které statisticky zkoumat buď nelze, nebo nemá smysl..., samozřejmě má svá omezení, zejména není obvykle dostatečně reprezentativní, aby poskytl zobecnitelná data.*“⁵³

Podle Hendla je pro kvalitativní výzkum charakteristické, že se při něm používají „*relativně málo standardizované metody získávání dat. Hlavním instrumentem je výzkumník sám. Typy dat v kvalitativním výzkumu zahrnují přepisy terénních poznámek z pozorování a rozhovor, fotografie, audio a videozáznamy, deníky, osobní komentáře, poznámky, úřední dokumenty, úryvky z knih a všechno to, co nám přibližuje všední život zkoumaných lidí.*“⁵⁴

Ke sběru dat jsem využila jednu z metod kvalitativního výzkumu - případové studie. Podle sledovaného případu je jedním z jejích typů studium sociálních skupin, ve kterém jde o „*zkoumání jak malých přímo komunikujících skupin (rodina), tak větších difuzních skupin (zaměstnanecká skupina).*“⁵⁵

Případová studie užívá všechny metody výzkumu - pozorování, rozhovory, studium dokumentů, které jsou vhodné pro výzkum malé sociální skupiny a nejlépe vystihnou její celkový reálný obraz. Metodu dotazníku jsem vyloučila vzhledem k nízkému počtu možných respondentů z řad členů mysliveckého sdružení.

Zvolila jsem metodu sběru dat v empirickém výzkumu, a to polostandardizovaný rozhovor, který umožňuje získání nejpodrobnějších dat, při němž se respondentům kladou předem připravené otázky. Výzkumník je musí probrat všechny, ale na jejich pořadí se nebere zřetel. Zvolila jsem otázky otevřené. Dále jsem při výzkumu použila metodu analýzy úředních i neúředních dokumentů.

⁵³ PETRUSEK, M. *Základy sociologie*. Praha: Akademie veřejné správy, 2009, s. 45.

⁵⁴ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2008, s. 50.

⁵⁵ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2008, s. 103.

4.2 Charakteristika výzkumného souboru

Představení organizace

Úkolem výzkumné části je provést šetření formou případové studie v rámci malé sociální skupiny – zájmové organizace, jež vykonává specifickou činnost. Proto považuji za důležité tuto organizaci představit a podat maximum informací o její činnosti, struktuře a členské základně.

Vznik Mysliveckého sdružení Bílovice nad Svitavou je datován ke dni 31. října 1951 a je spojen s konáním veřejné schůze svolané za účelem ustavení *Lidové myslivecké společnosti* v Bílovicích nad Svitavou, jejímiž členy se stalo 12 přihlášených obyvatel.

Na členské schůzi konané dne 19. června 1992 bylo založeno *Mysliveckého sdružení Bílovice nad Svitavou* (dále také myslivecké sdružení, sdružení) jako občanské sdružení v souladu se zněním zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

V seznamu občanských sdružení spravovaném Ministerstvem vnitra České republiky je myslivecké sdružení aktuálně zapsáno následovně: *Myslivecké sdružení Bílovice nad Svitavou, vznik: 5. 11. 1992, IČO: 44946643, adresa: Bílovice nad Svitavou.*

Sídlem mysliveckého sdružení je obec Bílovice nad Svitavou, okres Brno – venkov. Myslivecké sdružení nemá vlastní prostory, svou činnost provozuje v pronajaté budově č.p. 164 v k.ú. Bílovice nad Svitavou, jejímž vlastníkem je Obec Bílovice nad Svitavou. Nájemní smlouva je sjednána na dobu neurčitou s výpovědní lhůtou 2 roky, poslední nájemní smlouva s obcí byla uzavřena v roce 2013.

Činnost, organizace a struktura mysliveckého sdružení je dána *Stanovami mysliveckého sdružení ze dne 19. června 1992*, podle kterých myslivecké sdružení sdružuje občany ke společnému výkonu práva myslivosti v honitbě. Tyto jsou schváleny a potvrzeny Ministerstvem vnitra České republiky.

Nejvyšším orgánem mysliveckého sdružení je členská schůze, které přísluší mimo jiné jednou za 5 let volit předsedu, místopředsedu, revizní komisi a další členy výboru.

Výbor tvoří předseda, místopředseda, jednatel, myslivecký hospodář, finanční hospodář, popřípadě další členové výboru zvolení členskou schůzí. Poslední volby proběhly v roce 2012.

Hlavní činností mysliveckého sdružení je výkon práva myslivosti v honitbě č. 15 Kaničky, jejímž držitelem je Honební společenstvo Ochoz u Brna. Nájemní smlouva se podle ustanovení § 33 odst. 1 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti uzavírá na 10 let, poslední je uzavřena na období od 1. dubna 2013 do 31. března 2023. Honitba má celkovou výměru 821 hektarů, z toho lesní pozemky činí 550 ha. Zahrnuje honební pozemky v k.ú. Babice nad Svitavou, k.ú. Bílovice nad Svitavou, k.ú. Kanice, k.ú. Líšeň, k.ú. Ochoz u Brna a k.ú. Řícmanice.

V současné době má myslivecké sdružení 16 členů (v letech 2012 - 2013 zemřeli 2 členové), při založení mysliveckého sdružení v roce 1992 mělo podle schválených stanov 22 členů.

Dosažené vzdělání: 11 členů je vyučeno bez maturity, 5 členů dosáhlo vysokoškolského vzdělání.

Myslivecké sdružení má 3 stálé hosty s celoroční povolenkou, kteří jsou držiteli loveckého lístku, ale doposud nebyli přijati za členy. V souladu s Provozním řádem mysliveckého sdružení mají stejné povinnosti jako členové, ale nemají právo volit a být voleni. 1 host požádal myslivecké sdružení v roce 2013 o členství.

Dosažené vzdělání: 1 host je vyučen bez maturity, 2 hosté dosáhli vysokoškolského vzdělání.

Průměrný věk členů a hostů činí 57,1 let, demografické složení - 19 mužů, žádná žena. Nejstarší člen má 76 let (členem mysliveckého sdružení je od roku 1962), nejmladší člen má 30 let (členem mysliveckého sdružení je od roku 2012).

Nejvyšší dosažené myslivecké vzdělání členů a hostů:

- Základní odborné znalosti: zkouška z myslivosti – 10 členů, 1 host,
zkouška pro myslivecké hospodáře – 1 člen.
- Vyšší odborná myslivecká zkouška: 5 členů, 2 hosté.

Další dosažené myslivecké vzdělání:

- Zkouška odborné způsobilosti žadatele o vydání zbrojního průkazu: 16 členů, 3 hosté.
- Zkouška pro výkon myslivecké stráže – 1 člen, 1 host.

Lovecky upotřebitelní psi (splnění zkoušek je dáno zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti):

1 český fousek (podzimní zkoušky), 1 český fousek (všestranné zkoušky), 1 krátkosrstý ohař (všestranné zkoušky), 1 bavorský barvář (předběžné zkoušky barvářů), 1 karelský medvědí pes (lesní zkoušky), 2 irští teriéři (podzimní zkoušky), 1 borderteriér (barvářské zkoušky malých plemen).

Důvody výběru

Výzkumná část byla zaměřena na členy Mysliveckého sdružení Bílovice nad Svitavou, jehož jsem dlouholetým příznivcem. Důvodem výběru této zájmové organizace pro výzkum je rozmanitost vykonávaných činností a svěřených úkolů prováděných zejména na úseku ochrany zvěře a přírody, dále názorová rozdílnost a přístupy jednotlivých členů k otázkám spojeným se vzdělávacími aktivitami a dodržováním myslivecké etiky.

Výzkumný postup

Na samém počátku výzkumu mně byly předsedou mysliveckého sdružení předloženy úřední a neúřední dokumenty, ze kterých jsem čerpala zejména informace o vzniku a fungování mysliveckého sdružení. Jedná se o Knihy zápisů z výborových a členských schůzí za roky 1951 - 2013, Vzorové stanovy mysliveckého sdružení ze dne 9. března 1962, Stanovy mysliveckého sdružení ze dne 19. června 1992, Provozní řád a další písemnosti.

Výběr respondentů

Respondenty jsou členové mysliveckého sdružení. Výběr respondentů byl záměrný, volila jsem je tak, abych získala maximum různých informací o zvoleném tématu. Kritérium výběru bylo dáno mírou povinností vyplývajících z funkcí v mysliveckém sdružení, ale také dosažené myslivecké vzdělání, doba členství v mysliveckém sdružení, případně věk členů. Musela jsem vzít do úvahy, že polovina členů do Bílovic nad Svitavou dojíždí z Brna a okolí a je z tohoto důvodu časově omezena.

Provedla jsem rozhovory s 8 respondenty, kteří byli ochotni, měli trpělivost a dostatek času zodpovědět otázky. Respondenty jsem označila podle počátečního písmene jejich jmen, v případě vícero výskytu jednoho písmene je pro rozlišení uvedeno ještě pořadové číslo.

Respondent J. 1

Muž – 63 roků, vysokoškolské vzdělání, zaměstnanec státní správy. Členem mysliveckého sdružení od roku 1982, předseda.

Dosažené myslivecké vzdělání: zkouška z myslivosti, zkouška pro myslivecké hospodáře, zkouška myslivecké stráže.

Lovecky upotřebitelný pes: borderteriér (barvářské zkoušky malých plemen).

Respondent K.

Muž - 56 let, vyučen bez maturity, živnostník. Členem mysliveckého sdružení od roku 1982, myslivecký hospodář.

Dosažené myslivecké vzdělání: zkouška z myslivosti, vyšší odborná myslivecká zkouška.

Lovecky upotřebitelný pes: není.

Respondent P. 1

Muž – 54 let, vysokoškolské vzdělání, podnikatel v oboru lesnického software. Členem mysliveckého sdružení od roku 1989, jednatel.

Dosažené myslivecké vzdělání: zkouška z myslivosti na vysoké škole.

Lovecky upotřebitelný pes: není.

Respondent I.

Muž – 56 let, vysokoškolské vzdělání, soukromý revírník. Členem mysliveckého sdružení od roku 1993, finanční hospodář.

Dosažené myslivecké vzdělání: zkouška z myslivosti na vysoké škole.

Lovecky upotřebitelný pes: bavorský barvář (předběžné zkoušky barvářů).

Respondent P. 2

Muž – 30 let, vysokoškolské vzdělání, zaměstnanec lesního podniku. Členem mysliveckého sdružení od roku 2012, člen.

Dosažené myslivecké vzdělání: zkouška z myslivosti, zkouška z myslivosti na vysoké škole.

Lovecky upotřebitelný pes: není.

Respondent R.

Muž – 44 let, vyučen bez maturity, zaměstnanec strojírenského podniku. Členem mysliveckého sdružení od roku 2005, předseda revizní komise.

Dosažené myslivecké vzdělání: zkouška z myslivosti.

Lovecky upotřebitelný pes: není.

Respondent J. 2

Muž – 65 let, vyučen bez maturity, starobní důchodce. Členem mysliveckého sdružení od roku 1976, místopředseda.

Dosažené myslivecké vzdělání: zkouška z myslivosti.

Lovecky upotřebitelný pes: český fousek (podzimní zkoušky).

Respondent V.

Muž – 75 let, vyučen bez maturity, starobní důchodce. Členem mysliveckého sdružení od roku 1962, člen (dříve myslivecký hospodář a kynologický rozhodčí).

Dosažené myslivecké vzdělání: zkouška z myslivosti, vyšší odborná myslivecká zkouška.

Lovecky upotřebitelný pes: český fousek (všeobecné zkoušky).

Rozhovory byly prováděny v pronajaté budově – klubovně mysliveckého sdružení, byly dohodnuty předem s omezeným počtem členů. Další rozhovory byly prováděny v místě mého bydliště. Se všemi členy mysliveckého sdružení se znám osobně, neměla jsem problém rozhovory navázat, setkala jsem se pro svou práci s pochopením všech respondentů.

Ve dvou případech jsem se snažila respondentovi položenou otázku upřesnit nebo převyprávět tak, aby došlo k pochopení smyslu otázky, další problémy nenastaly. Některé odpovědi byly velmi rozsáhlé nebo se netýkaly položené otázky, proto jsem se musela k položené otázce vrátit a zopakovat ji.

Mluvený projev – odpovědi na otázky jsem převedla do písemné podoby formou transkripce rozhovorů, technikou selektivního protokolu, přičemž „*má smysl do přepisu*“

*zahrnout jenom informace týkající se určitých věcí a zbytek zcela vypustit. Předběžné úvahy určí kritéria pro to, co se má protokolovat.*⁵⁶

Otázky, které jsem pokládala respondentům při rozhovoru:

1. Co vás vedlo k provozování myslivosti, domníváte se, že tato činnost má celospolečenský význam?
2. Jaké jsou reakce okolí na Vaši činnost?
3. Uvažujete o absolvování vyššího odborného vzdělání?
4. Pokládáte stávající systém vzdělávání osob vykonávajících právo myslivosti za dostatečný nebo jej lze nahradit samostudiem?
5. Myslivecká osvěta je prováděna např. Českomoravskou mysliveckou jednotou, vysokými školami, pomocí periodik, odborné literatury, médií. Jaká forma Vám nejvíce vyhovuje?
6. Pokládáte informování společnosti o významu myslivosti veřejnoprávními sdělovacími prostředky za dostatečné?
7. Českomoravská myslivecká jednota má téměř 70 tisíc členů, pokládáte její činnost na úseku popularizace myslivosti za odpovídající?
8. Zaznamenal jste negativní reakce okolí v případě Vaší návštěvy honitby s loveckou zbraní?
9. Z jakého důvodu považujete za nutné dodržování myslivecké etiky?
10. Daří se Vám dodržovat mysliveckou etiku?

4.3 Prezentace výsledků

Důvody vedoucí k provozování myslivosti, celospolečenský význam myslivosti.

Respondent J. 1 těmto otázkám uvedl, že vedle lásky k přírodě, která na něj byla přenesena dědečkem, bylo dalším důvodem k provozování myslivosti: *„Po průmyslovce jsem pracoval v konstrukci a fascinovala mě konstrukce zbraní, technologie jejich výroby,*

⁵⁶ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2008, s. 210.

pročítal jsem všechnu dostupnou literaturu. S myslivostí jsem začal nejen jako milovník lesa, ale také jsem ji bral jako možnost vlastnit loveckou zbraň a vystřelit si z ní. Celospolečenský význam myslivosti je zřejmý, poněvadž ochrana a péče o životní prostředí je společenským zájmem.“

Respondent K. sdělil: *„Myslivost dělal můj otec i děda z matčiny strany, měl jsem výhodu v tom, že mě spoustu věcí naučili a také jsem po nich převzal lovecké zbraně, které jsem si tudíž nemusel pořizovat. Vyvíjelo se to samo o sobě, všude v okolí je les. Význam myslivosti vidím zejména v tom, že někdo se o zvěř a les musí starat, myslivci z povolání by to sami nezvládli.“*

Respondent P. 1 a respondent I. shodně sdělili, že jejich otcové se myslivosti věnovali profesionálně, jeden byl lesník, druhý hajný. Oba byli tedy jimi ovlivněni a vystudovali lesnickou fakultu dnešní Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně. Respondent P. 1 o celospolečenském významu myslivosti uvedl: *„Myslivost má celospolečenský význam, protože lidskou činností se minimalizují negativní vlivy společnosti na přírodu.“* Respondent I. k této otázce uvedl: *„Určitě význam má.“*

Respondent P. 2 sdělil: *„Můj otec je příznivec myslivosti, ale zkoušky si nikdy neudělal. Pro myslivost mě vychovával už od dětství. Lovecký lístek jsem získal na základě vlastního zájmu a nyní dokončuji lesnickou fakultu, zkoušky z myslivosti ze školy už mám, můžu časem dělat ve sdružení i hospodáře. Myslivost společenský význam má, jinak by se mimo jiné nevyučovala na školách.“*

Respondent R. řekl: *„Důvodem, proč dělám myslivost, je, že ji provozoval otec a přirozenou cestou ji přenesl i na mě. Myslivost má určitě celospolečenský význam, poněvadž celoročně chodíme celoročně krmit zvěř, to samé se týká sázení stromů, vzduch dýcháme ale všichni. Škoda, že ne všichni o tom ví.“*

Respondent J. 2 sdělil, že myslivost provozoval s bratrem, les měli na dosah, celospolečenský význam myslivosti vnímá kladně.

Respondent V. uvedl: *„K provozování myslivosti mě vedla také láska k loveckým psům, vždycky jsme nějakého doma měli, otec je cvičil a já jsem mu pomáhal. Už jsem pár psů vycvičil a všichni splnili požadované zkoušky. Stal jsem se i kynologickým komisařem, teď už mám věk, ale ještě pořád stačím vycvičit svého psa.“* Celospolečenský význam myslivosti vnímá stejně jako respondent J. 2 kladně, bez dalšího odůvodnění.

Reakce okolí na činnost

Respondent J. 1 na otázku odpověděl: „*Reakce jsou vesměs kladné, a to zejména pokud srozumitelně vysvětlím důvody.*“

Respondent K. sdělil: „*Už si na to všichni z mého okolí zvykli, myslivost dělám přes třicet let, mají možnost mě vidět a přesvědčit se. Určitě na tom kus pravdy je, že se na nás mnozí dívají hlavně v období pořádání honů kriticky. Ale naše sdružení žádnou ostudu na veřejnosti neudělalo. Na honech si dáváme pozor, aby nikdo alkohol nekonsumoval. Policajti dělají kontroly, nestojí to za to. Po honu ať si klidně dají, sám také nejsem abstinent.*“

Respondent P. 1 řekl: „*Reakce jsou spíše kladné, z negativních reakcí je zřejmé, že jejich původce nemá informace o skutečném obsahu myslivosti a informace čerpá ze senzačních a zaručených zpráv v médiích.*“

Respondent I.: „*Nemám s tím problém, kritiku jsem vždy ustál. Myslivost dělám jako profesi, živí mě i mou rodinu, tak to bylo u nás vždycky. Chápu, že jsou lidi kritičtí, ale jen z toho důvodu, že se o tuto činnost nezajímají, ani mnohdy neví o čem je, mají představu, že jde jen o střelení exemplárních kusů. Co k tomu říct? Ať si každý udělá závěr sám.*“

Respondent P. 2. uvedl: „*Občas se setkám s kritikou, ale nevadí mně to.*“

Respondent R. a J. 2 se vyjádřili obdobně, s kritikou myslivosti se sice setkali, ale nyní převažují neutrální postoje ze strany okolí.

Respondent V. sdělil: „*Reakci na myslivost bych vyhodnotil takhle, dříve se objevovaly převážně kladné ohlasy na myslivost, a to bylo zvěře ještě dost, nyní převážně záporné, asi to souvisí s tím, že myslivost je spatřována v očích veřejnosti pouze jako zábava pro bohaté, kteří střelí zvěř hlava nehlava přímo ze svých terénních aut. Ano, dneska se nabízí zpoplatněné lovy v Africe, na Aljašce a bůhví kde ještě, ale musíš na to mít. Tito pánové, či dámy s myslivostí nemají zhola nic společného. My máme ve sdružení pár důchodců, ti mají problémy uhradit každý rok členský příspěvek a příspěvek za pronájem honitby. Jinde honitby pronajímají za nemalé peníze, řádově za desítky i stovky tisíc korun za rok. U nás to není o zábavě, ale o celoroční práci.*“

Vyšší odborné vzdělání

Respondent J. 1 k otázce uvedl: „*Po provedení mysliveckých zkoušek před lety a obdržení loveckého lístku jsem si v roce 2003 udělal ještě zkoušku pro myslivecké hospodáře, další*

odborné vzdělávání neplánuji. Loni jsem opětovně udělal zkoušku myslivecké stráže, příští je za 10 let, uvidím, jak to půjde dál. “

Respondent K. uvedl: *„Složil jsem vyšší odbornou mysliveckou zkoušku, abych mohl dělat mysliveckého hospodáře, toho jsem dosáhl. Vyšší myslivecké vzdělání neexistuje, nemám tedy důvod.“*

Respondent P. 1 a respondent I. jsou absolventi vysoké školy, kde je myslivost vyučovacím předmětem, mají tedy nejvyšší možné myslivecké vzdělání a kvalifikaci pro vykonávání funkce mysliveckého hospodáře, oba vykonávají lesnictví profesně. Shodně uvedli, že by pro ně připadlo do úvahy ještě doktorandské studium, ale vzhledem ke svému věku a časovým možnostem o něm neuvažují.

Respondent P. 2 uvedl: *„Nejdřív jsem si udělal mysliveckou zkoušku, mým cílem bylo stát se myslivcem, stačilo mně to. Netušil jsem, že ještě budu chodit dál do školy. Bydlím s přítelkyní na hájence u obce B., je absolventka Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity a ta mě motivovala, že jsem šel na lesnickou fakultu do Brna. Přijímačky nebyly tak těžké, znalosti z myslivosti jsem měl. Dnes jsem Bc., mám už zkoušku z myslivosti na vysoké škole, vyšší odborné vzdělání mám splněno a ve studiu pokračuji. I když jsem momentálně nejmladší ze sdružení, můžu už teď být hospodářem, tedy pokud by mě někdo zvolil.“*

Respondent R. sdělil k této otázce: *„O tom jsem neuvažoval, jediné, že bych musel. Vyšší odborné vzdělání je podmínkou jen pro hospodáře. Hospodáře máme ještě v poměrně mladém věku, pokud ho budou ostatní volit, udrží se ve funkci dlouho. Zatím pro studium nemám žádnou motivaci ani čas a peníze, dneska už zkoušky stojí přes 5 tis. korun. Podle mě je stejně nejdůležitější praxe a tak to má platit všude.“*

Respondent J. 2: *„Můžeš mně říct na co? Už jsem v důchodě, vyšší zkoušky má u nás polovina sdružení. Za sdružení chodí na okres jednat J.O. nebo K.B., už na to nemám hlavu ani to nepotřebuji, místopředseda mít další zkoušky nemusí. Zpracovávat výkazy a plány odstřelu není v mé kompetenci, to není nic pro mě. Se zkouškou z myslivosti si vystačím.“*

Respondent V.: *„Mám zkoušku, proto jsem léta letoucí mohl dělat hospodáře, teď jsou na řadě mladí, pro mě nepřipadá do úvahy už vůbec nic. Mám už věk.“*

Systém vzdělávání osob vykonávajících právo myslivosti, samostudium

Respondent J. 1 k otázce uvedl: „*Stávající systém odpovídá potřebám osob vykonávajícím právo myslivosti. Z osobní zkušenosti mohu říci, že já osobně i další kolegové pozitivně kvitujeme zejména přijímání nových poznatků prostřednictvím veřejnoprávních sdělovacích prostředků. Jsem pro samostudium, ale ne jako náhradu mysliveckého vzdělávání, jen k doplňování nebo rozšiřování vědomostí. Chyběla by zpětná vazba, musel by ty znalosti někdo ověřit.*“

Respondent K. sdělil: „*Myslím, že vzdělávací systém je nastaven v pořádku, není problém si podat ke zkouškám přihlášku do Brna na Okresní myslivecký spolek, co se týká praktické stránky, máme osvědčené členy, kteří by mohli nové zájemce vést, toto jsme ochotni zajistit sami všem, kdo si o to slušnou cestou požádají. Naši členové stárnout je potřeba sdružení trochu omladit. Samostudium doporučuji jen kvůli informovanosti, pokud by mělo nahradit myslivecké vzdělání, tak to nikoliv.*“

Respondent P. 1: „*Vzdělávání je na dobré úrovni, rezervy a možnosti vidím ve větším zapojení audiovizuální techniky, např. CD apod. Dále např. zřídit možnost bezplatně dostupných audiovizuálních programů na webu Českomoravské myslivecké jednoty.*“

Respondent I. se k této otázce vyjádřil shodně jako respondent P. 1 a navíc ještě uvedl: „*Stávající systém se osvědčil a pokládám ho za dostatečný. Nahradit jej pouze samostudiem by nebylo dobré s ohledem na rozsáhlost potřebných vědomostí, které musí někdo také ověřit.*“

Respondent P. 2: „*S ohledem na to, že tento obor studuji na vysoké škole, si nemůžu na systém stěžovat, my máme možnosti, o kterých se mně ani nesnilo. Nabízí se nám i studium a stáže v zahraničí. Toto mně nemůže sdružení nikdy umožnit. Samostudium ano, ale jen k doplnění znalostí.*“

Respondent R. a respondent J. 2 shodně uvádějí, že nevidí důvod proč celý vzdělávací systém nenahradit pouze samostudiem s tím, že pak by došlo k ověření znalostí uchazečů jen v rámci mysliveckého sdružení, poněvadž praktická stránka budoucího adepta se také odehrává v rámci sdružení. Vyšší odborné vzdělání by nadále probíhalo v rámci Okresního mysliveckého spolku.

Respondent V. má za to, že celý systém by se měl změnit, poněvadž „*myslivecké zkoušky myslivci absolvovali hodně dávno, to se týká zejména starších ročníků, a znalosti*

pak už nikdo neověřuje. Navrhoval bych jejich přezkoušení v nějakých časových intervalech, výjimkou by mohla být věková hranice např. 65 let. Také nechápu, proč sdružení nezaškoluje členy v nějakých činnostech samo, odpadlo by dojíždění do Brna, které by z časových a finančních důvodů jistě uvítali. Je otázkou, kdo a jak by to dělal.“

Samostudium ano, ale jen na prohloubení znalostí.

Šíření myslivecké osvěty – forma

Respondent J. 1 k otázce uvedl: *„Mně nejvíce vyhovuje forma odborné literatury a odborných periodik, na prvním místě je Myslivost a Střelecká revue, to je základ. Občas se mrknu do antikvariátu, jestli tam nemají nějakou knížku. Nebo si nějakou novou pořídím. Když potřebuji zjistit něco rychle, použiji webové sídlo Českomoravské myslivecké jednoty na internetu.“*

Respondent K. se pozitivně vyjádřil ke zdroji veškerých informací o myslivosti, tím je časopis Myslivost, který vydává Českomoravská myslivecká jednota.

Respondent P. 1 uvedl: *„Pořizuji si zejména odbornou literaturu a odebírám léta odborná periodika z oblasti lesnictví a myslivosti. Pro mě je to naprostá samozřejmost, poněvadž musím být v obraze z hlediska mé profese, musím vědět, co nabízí konkurence, jak mám na požadavky zákazníků reagovat. Přivítal bych další možnosti cestou audiovizuální techniky.“*

Respondent I. pokládá informovanost za žádoucí z hlediska své profese a velmi důležitou, preferuje formu periodik, kterou považuje za maximálně aktuální a praktickou.

Respondent P. 2: *„Díky studiu mám k dispozici všechnu odbornou literaturu, zrovna tak v práci, ale kdyby mně fakulta nabídla absolvování zahraniční stáže, neváhal bych. Časopis Myslivost pokládám sice za oblíbený a dostupný všem, ale pro studium na škole z pochopitelných důvodů nedostatečný.“*

Respondent R. k této otázce uvedl: *„U mě má jasnou převahu časopis Myslivost, takže mně vyhovují periodika, kromě jmenované Myslivosti se ale nic jiného nevydává, alespoň o tom nic nevím. Vyhovuje mně také, že je Myslivost vydávána elektronicky, ne, že bych chtěl trávit tolik času u počítače, tolik ho zase nemám. Také bych se nebránil zúčastnění nějaké přednášky nebo besedy s nějakým odborníkem, ale ve sdružení to nemáme takto zařízeno.“*

Respondent J. 2 a respondent V. se pozitivně vyjádřili k šíření myslivecké osvěty formou periodik, prvenství zaujímá časopis Myslivost, ale poněvadž jsou starobními důchodci, vyjádřili obavy, zda si jej budou moci pořizovat nadále kvůli stále vyšší ceně. Elektronická forma nebo audiovizuální jim jako náhrada za periodika nepřipadá vhodná, museli by si pořídit techniku, která s sebou přináší další finanční náklady. Oba jsou nespokojeni, že televize nevysílá naučné pořady o myslivosti.

Informovanost společnosti veřejnoprávními sdělovacími prostředky

Respondent J. 1 k této otázce uvedl: „*Informování společnosti je nedostatečné a je prováděno velmi zřídka. Čestnou výjimkou byl pořad o myslivosti vysílaný na ČT 2 a spolufinancovaný Českomoravskou mysliveckou jednotou.*“

Respondent K. k informovanosti společnosti o myslivosti sdělil, že tato je zcela nedostatečná, důkazem toho jsou mylné a nesmyslné názory spojené s myslivostí. Ve srovnání dřívější doby s dneškem vyjádřil úbytek pořadů o myslivosti a přírodě v televizi.

Respondent P. 1 sdělil: „*Myslím si, že informovanost není dobrá. O tom svědčí zřejmě naše kritika nebo nepochopení myslivosti jako smysluplné činnosti. Z časových důvodů televizi nesleduji, nedokážu říct, zda něco o tématu vysílají. Za sebe mohu říct, že jsem sledoval akorát kabelovku s mysliveckým plesem, bylo to jen na 10 minut. Nedokážu ale říct, kolik lidí to mohlo vidět a něco si z toho vzít.*“

Respondent I.: „*Bohužel společnost je zvyklá na akční informace v tisku a televizi. Z oblasti myslivosti lidi upoutá akorát nějaká myslivecká tragédie nebo informace v rádiu, kde mají dávat pozor na sraženou zvěř, jinak nic.*“

Respondent P. 2 uvedl: „*Informovanost pokládám za nedostatečnou, zřejmě je to problém i finanční, natočení filmu nebo dokumentu něco stojí a prostě toto téma nemá zelenou, je jiná doba, lidi se baví jinak.*“

Respondent R.: „*Nedávno dávali v televizi seriál Tisíc let české myslivosti pod záštitou Českomoravské myslivecké jednoty, povedlo se to, hezky udělané, ale upoutávka žádná, prošvihl jsem několik dílů, než jsem se o něm dověděl. Kdo má čas se dívat na televizi v sobotu na ČT 2 před obědem? Kdyby to dávali v hlavním vysílacím čase na ČT 1, sledovanost by byla vyšší.*“

Respondent J. 2 a respondent V. shodně sdělili, že dříve bylo v televizi a v rozhlasu věnováno více prostoru pro pořady spojené s přírodou a myslivostí, byly natočeny i celovečerní filmy, které byly sice trochu zkreslené, ale pro vnímání přírody dostačující. Dnešní informovanost společnosti o významu myslivosti pokládají za špatnou. Respondent V. k otázce dále navíc dodal: „*Já strašně rád vzpomínám na časy, kdy v televizi dávali Lovy beze zbraní, Tomeček se tu osvědčil jako znamenitý vypravěč. Myslím, že to bývalo v sobotu večer v černobílém provedení. Teď nedávají nic.*“

Činnost Českomoravské myslivecké jednoty na úseku popularizace myslivosti

Respondent J. 1 k této otázce uvedl: „*Činnost Českomoravské myslivecké jednoty na úseku popularizace myslivosti je třeba neustále zlepšovat. Postrádám zejména aktuální informace pro širokou veřejnost a návštěvníky přírody.*“

Respondent K. souhlasí s názorem respondenta J., že činnost Českomoravské myslivecké jednoty na úseku popularizace myslivosti je nedostačující, zároveň konstatuje, že tuto činnost „*musí provádět každý sám za sebe nebo v rámci sdružení a nespolehat se na příliš rozbuřelý aparát Českomoravské myslivecké jednoty.*“

Respondent P. 1 k otázce sdělil, že si nemyslí, že by Českomoravská myslivecká jednota pro popularizaci myslivosti nedělala nic nebo málo, často jedná s jejími partnery z titulu své profese, připouští, že může být tímto vztahem pozitivně ovlivněn. O tom, co by se dalo udělat dalšího nebo jiného pro propagaci a popularizaci myslivosti nepřemýšlel.

Respondent I. vidí v činnosti Českomoravské myslivecké jednoty rezervy: „*Usuzuji z toho, že společnost nás v lásce nemá, měla by se jí naše práce lépe vysvětlit nebo umět rozlišit práci obyčejného myslivce, který ji vykonává zadarmo a myslivce, který myslivost vykonává jako zaměstnání za peníze, ale těchto je málo, takže je to závislé spíše na naší práci. Prostředkem jsou hlavně média, ta osloví vícero lidí; na výstavy a na přednášky chodí zájemci o myslivost a přírodu, ostatní ne.*“

Respondent P. 2 řekl: „*Já si stěžovat nemůžu, s myslivostí se setkávám pokaždé ve škole a v práci, dnes a denně se pohybuji mezi lidmi, kteří myslivost provozují i na nejvyšší úrovni a mají co dočinění s Českomoravskou mysliveckou jednotou, nemůžu tudíž říct, že dělá pro myslivost málo. Když něco potřebuji, jsem často na webových stránkách, z nichž usuzuji, že se snaží.*“

Respondent R. víceméně vnímá činnost Českomoravské myslivecké jednoty negativně: „Většina z funkcionářů nemá o naší práci ani ponětí, jedou si zastřílet do nejlepších honiteb, mají to bez práce. Moc jim nevěřím, to ovlivňuje také můj názor na jejich činnost ohledně propagace myslivosti, pokud se někdo vyváží ve sponzorském autě, nedělá nám dobrou vizitku.“

Respondent V. a respondent J. 2 se o popularizaci prováděnou Českomoravskou mysliveckou jednotou vyjádřil následovně: „Je nedostatečná, o tom přece svědčí chápání myslivosti lidmi. Kromě jediného pořadu nejsou schopni cokoliv pozitivního o nás natočit a dát do televize, o rozhlasu nemluvě. Jedinou zásluhu na popularizaci myslivosti mají, že vydávají časopis *Myslivost*, ale ten si obyčejný smrtelník, který nemá vztah k myslivosti a přírodě vůbec nekoupí. Spousta členů z Českomoravské myslivecké jednoty odešla během pár let, to také o něčem svědčí.“

Návštěva honitby s loveckou zbraní

Respondent J. 1 a respondent K. se vyjádřili k dané otázce shodně, oba zaznamenali negativní reakce při návštěvě honitby s loveckými zbraněmi. Příčinu těchto reakcí vidí v tom, že veřejnost není dostatečně informovaná o úkolech a smyslu myslivosti. Mají také pozitivní zkušenost spojenou s vlastnictvím zbraně, bývají často osloveni s prosbou či žádostí o odstřel černé zvěře z důvodu, že se tato nachází v blízkosti jejich domu a vniká do zahrad nebo v souvislosti se škodami spáchanými zvěří. Je otázkou, zda je možné prosbám vyhovět za předpokladu zachování bezpečnosti v blízkosti obydlí.

Respondent P. 1 na položenou otázku odpověděl: „Nemám s tím problém, každý přece ví, že zbraň k myslivcům prostě patří jako nástroj a nevšímají si toho. Zřejmě nevypadám na gaunera, tolerují to.“

Respondent I. k této otázce uvedl: „Chápu, že mají lidé ze zbraní jako takových obavy. Abych řekl pravdu, nedivím se. V televizi dávají ve zprávách reportáže o vybíjení zvěře ve velkém, dalším důvodem je touha po krásných trofejích. Toto jednání nemá s myslivostí nic společného, může se jednat o pytláctví nebo také o způsoby poplatkových lovců, kteří si říkají myslivci. Nebo také myslivec postřelí druhého, samozřejmě to by se stávat nemělo, dobrý obraz to o nás nedělá. Kdo není do myslivosti zasvěcen, nepochopí.“

Respondent P. 2 sdělil: „*Myslivost* provozuji relativně krátkou dobu, ještě jsem se s negativním hodnocením nesetkal. V práci je úplnou samozřejmostí, že každý loveckou

zbraň vlastní a ne jednu, bere si ji do honitby vždy s sebou nejen k lovu, ale také na svou vlastní obranu.“

Respondent R. a respondent J. 2 se k otázce reakcí na návštěvu honitby s loveckou zbraní vyslovili shodně, okolí je toleruje, respondent R. dále uvedl: *„Lidi si už na mě zvykli, když se vypravím na čekanou, někteří by se dalo říct, mně dokonce fandí. Myslí si, že bych měl chodit do lesa častěji a více střílet černou zvěř, té je tu hodně, je přemnožená.“*

Respondent V.: *„Nemám špatnou zkušenost s reakcemi lidí na loveckou zbraň v honitbě, ani mimo ni. Puška k lovectví vždycky patřila.“*

Důvody dodržování myslivecké etiky

Respondent J. 1 uvedl: *„Etiku chápu jako pravidla chování a jednání, která vznikla historickým vývojem a která vyjadřují úctu k chované a lovené zvěři, k přírodě a mezi myslivci navzájem. Cítím ji jako cestu k dalšímu pozitivnímu vývoji.“*

Respondent K. k této otázce uvedl: *„Dodržování myslivecké etiky u nás je základní podmínkou setrvání ve sdružení, zájemci se hlásí, máme z čeho vybírat, ne každý může a je ochoten dát za pronájem honitby velký peněz. Kritériem výběru člena je, jak dotyčný pro sdružení pracuje, jakou vyvíjí aktivitu. Žádné lhůty pro přijetí nemáme, za rok, za dva se vždycky projeví i nějaké charakterové vlastnosti. Prakticky na každé schůzi se projednává otázka etiky, vždycky se něco najde. Každý si je vědom, že pokud nesplní nebo poruší naše zásady nebo řád, povolenku k lovu nedostane. Máme i nepsaná pravidla, např. když člen neodhadne věk zvěře nebo ji střílí v době hájení, potom si rok nezastřílí.“*

Respondent P. 1 uvedl: *„Bývaly doby, kdy jsme měli přes dvacet členů, převážně chlapi, nebylo možné je kontrolovat nebo hlídat. Práce s lidmi vždycky s sebou přináší problémy a neshody, každý má svůj názor, ale naše výsledky musí být za námi vidět, hádat se, to k ničemu nevede. Nějaká pravidla chování být musí.“*

Respondent I.: *„Do nehmotného dědictví byla zařazena myslivost z důvodu zachování tradic, mluvy, odívání, ale také dodržování myslivecké etiky, myslíte si, že to myslivci vzali na vědomí a ví, co to obnáší? Je to výzva, snažit se a udržet se na výsluní.“*

Respondent P. 2 uvedl: *„Etiku chápu jako možnost udržení patřičné morálky, máme svůj řád, jinak by si každý dělal, co chce.“*

Respondent R. řekl: *„To, že je myslivec odsouzen mysliveckým soudem při poslední leči, je jiná kapitola, to je bráno víceméně jako kulturní vložka, ale i tak má spojitost*

s mysliveckou morálkou. Ovšem měli jsme i zásadní porušení pravidel, a to opakovaně. Výborová a členská schůze odhlasovala vyloučení, s dotyčnou osobou jsme se museli rozloučit. Snad je to i varování pro ostatní.“

Respondent J. 2 a respondent V. shodně uvedli, že dodržování etiky je nutné, že se jinak se členy nedá vyjít, myslivost by nešla dopředu, nedovedou si představit, že by si každý dělal, co chce.

Jak se daří mysliveckou etiku dodržovat

Respondent J. 1 uvedl: *„Vzhledem vztahu myslivecké etiky ke všem oblastem výkonu práva myslivosti se nám stále ještě co učit, snažím se etiku dodržovat i z titulu předsedy sdružení.“*

Respondent K.: *„Na schůzích se pokaždé dotkneme otázky dodržování myslivecké etiky, poněvadž ne vždy se nám daří ji dodržovat. Stane se, že někdo zvěř špatně střelí, pak ji musíme se psy dohledávat. Ale tato situace se stane i myslivci, který striktně dodržuje pravidla. Horší situace může nastat, kdyby někdo někoho postřelil. Nemůžeme si z mnoha důvodů dovolit svá pravidla nedodržovat, řekněme si na rovinu, za kritiku si můžeme mnohdy sami. A zkrotit chlapy ve sdružení dá také práci, občas někdo něco vyvede a pak se to špatně navenek vysvětluje a napravuje. Musíme občas sáhnout i po tvrdších opatřeních, aby se ostatní prohřeškům vyvarovali. Já osobně etiku dodržuji, ale jak říkám, může se stát cokoliv.“*

Respondent P. 1 a respondent I. se vyjádřili obdobně ve smyslu, že si nedovedou představit ani dovolit nectít pravidla myslivosti, používání myslivecké mluvy, dodržování mysliveckého odívání pokládají za samozřejmost i z profesionální stránky.

Respondent P. 2 : *„Snažím se, možná to mám díky působení ve škole a na podniku snazší. Etika je jedním z předmětů, ze kterého se dělá zkouška. Asi proto jsme zařazeni do kulturního dědictví, takže také jde o to, se tam udržet.“*

Respondent R. uvedl: *„Mám dobrou vůli etiku dodržovat. Otec nás vždycky s bráchou cepoval za to, když jsme něco neudělali dobře. Já sám nejsem svou povahou pedant, ale dovede mě rozčílit, když vidím, jak někteří jdou na čekanou v maskáčích nebo v modrákách, sice chápu, že dneska nemá téměř nikdo peněz nazbyt a nemůže si dovolit adekvátní oblečení do lesa koupit, ale když se chce věnovat myslivosti, měl by také umět reprezentovat myslivce navenek.“*

Respondent J. 2 má za to, že po celou dobu působení v myslivosti etiku dodržuje, zpětná vazba je na posouzení sdružení.

Respondentem V. má shodný názor jako respondent J. 2, etiku dodržuje, dále se kriticky vyjádřil k etice ve společnosti, která negativně působí i na členy sdružení, má za to, že dříve byla dodržována důsledněji.

4.4 Závěr výzkumu

V této kapitole vyhodnotím odpovědi na otázky pokládané při rozhovoru a zároveň vyhodnotím výzkumné otázky.

„Jak je vnímán společenský význam výkonu práva myslivosti osobami vykonávajícími právo myslivosti?“

Na jednu ze stěžejních výzkumných otázek jsem hledala odpověď pomocí otázek, které jsem kladla respondentům: *Co vás vedlo k provozování myslivosti, domníváte se, že tato činnost má celospolečenský význam? Jaké jsou reakce okolí na Vaši činnost? Ze všech odpovědí na položenou otázku je zřejmé, že důvodem pro provozování myslivosti je kladný vztah k přírodě, v šesti případech se tato činnost traduje v rodině, u dvou byla myslivost provozována jako povolání a tito v něm pokračují. V jednom případě byl dalším důvodem záliba v loveckém střelectví a v jednom případě úzký vztah ke kynologii. Naprostá shoda panovala v odpovědích týkajících se celospolečenského významu myslivosti. Všichni respondenti odpověděli, že správně vykonávaná myslivost má celospolečenský význam. Reakce okolí na myslivost respondenti vnímají spíše kladně nebo neutrálně, všichni se setkali i s kritikou. Jako důvody kritiky uvádějí neinformovanost a neznalost veřejnosti o smyslu myslivosti, negativní informace podávané médií, ale také myslivci samotní.*

Shrnutí: Společenský význam myslivosti je vnímán osobami vykonávajícími právo myslivosti pozitivně, poněvadž vykonávají záslužnou činnost týkající se ochrany a péče o životní prostředí a zvěř. Veřejnost tuto činnost posuzuje z jiného úhlu pohledu, neuvědomuje si, že osoby vykonávající právo myslivosti ji provádějí ve svém pracovním volnu, tedy v době, kdy mají nárok již na odpočinek, a to celoročně. Myslivecké sdružení není výdělečná organizace, takže výkon práva myslivosti vykonávají na své náklady. Je zřejmé, že jedním z důvodů kritiky veřejnosti je její neznalost. Společnost je bohužel silně ovlivněna všemi médií, která informují o negativních dopadech výkonu práva

myslivosti, o vlastním výkonu práva myslivosti a přínosu pro společnost informují minimálně. Kladné reakce veřejnosti se objevují spíše zřídka.

„Jsou základní odborné znalosti a vyšší odborné vzdělání osob vykonávajících právo myslivosti dostatečné s ohledem na měnící se poznatky?“

Odpověď jsem hledala pomocí otázek, které jsem položila respondentům: *Uvažujete o absolvování vyššího odborného vzdělání? Pokládáte stávající systém vzdělávání osob vykonávajících právo myslivosti za dostatečný nebo jej lze nahradit samostudiem?*

Vyšší odborné vzdělání splnilo celkem šest respondentů, nemají tedy motivaci jej opakovaně absolvovat. Jeden z nich má zkoušku pro myslivecké hospodáře, dva absolvovali vyšší odbornou mysliveckou zkoušku a tři mají zkoušku z myslivosti na vysoké škole. Dva respondenti, kteří vyšší odborné vzdělání nemají, jej nechtějí absolvovat, uvádějí různé důvody. Vzdělávací systém pět respondentů vyhodnotilo jako dostačující a osvědčený, jeden respondent navrhuje přezkoušení ze znalostí, další by uvítal větší zapojení audiovizuální techniky. Dva respondenti se vyslovili pro jeho úplné nahrazení samostudiem s následným přezkoušením v rámci mysliveckého sdružení, ale jen v případě plnění mysliveckých zkoušek. Jeden respondent by vzdělávací systém změnil tak, aby docházelo k přezkoušení znalostí v určených časových intervalech. Samostudium všichni respondenti vítají, šest z nich ale jen jako formu prohlubování nebo rozšiřování znalostí, dva jako plnohodnotnou náhradu za dosavadní vzdělávací systém.

Shrnutí: Zkouška z myslivosti je podmínkou pro výkon práva myslivosti, každý z členů mysliveckého sdružení a tudíž všichni dotázaní respondenti zkoušku absolvovali. Pro výkon mysliveckého hospodáře je požadováno splnění vyšší odborné zkoušky nebo zkoušky pro myslivecké hospodáře, další možností je absolvovat zkoušku z myslivosti na vysoké škole. Pro ostatní funkce a samotné členství v mysliveckém sdružení je myslivecká zkouška dostačující. Respondenti, kteří mají jen zkoušku z myslivosti, nepokládají za nutné ve studiu pokračovat, překážkou je nedostatek motivace, časová a finanční náročnost, věk. Všem respondentům vyhovuje samostudium, ale většinou jen k prohloubení nebo rozšiřování znalostí. Z výzkumných zjištění vyplývá, že zkoušky z myslivosti byly absolvovány v některých případech i před třiceti lety, zkoušky pro výkon mysliveckého hospodáře a vyšší odborné vzdělání o něco později. Existuje mylná představa, že osoby vykonávající právo myslivosti vystačí se zkouškou z myslivosti po celý život, tuto myšlenku nelze akceptovat s ohledem na stále nové informace

a poznatky nejen z tohoto oboru. Za úvahu stojí např. přezkoušení znalostí z myslivosti v určitých časových intervalech.

„Je myslivecká osvěta prováděná dosavadními postupy dostatečná?“

Odpověď na tuto výzkumnou otázku jsem hledala pomocí otázek, které jsem položila respondentům: *Myslivecká osvěta je prováděna např. Českomoravskou mysliveckou jednotou a vysokými školami, pomocí periodik, odborné literatury, médií. Jaká forma Vám nejvíce vyhovuje? Pokládáte informování společnosti o významu myslivosti veřejnoprávními sdělovacími prostředky za dostatečné?*

U uváděných možností šíření myslivecké osvěty a propagace všichni dotázaní preferují periodika, tři respondenti vedle periodik uvedli také odbornou literaturu, jeden respondent by uvítal možnost audiovizuální techniky. Ve dvou případech byla projevena spokojenost s internetovými zdroji informací. Ve všech případech bylo zmiňováno zejména periodikum – časopis *Myslivost* vydávaný Českomoravskou mysliveckou jednotou. Dva respondenti – důchodci vyjádřili obavy nad jeho finanční dostupností, jeho elektronická podoba není jimi vyžadována. Informovanost společnosti o významu myslivosti veřejnoprávními sdělovacími prostředky byla ve všech případech posouzena jako nedostačující. Přesto dva respondenti zmínili alespoň dokumentární seriál o myslivosti *Tisíc let myslivosti*, ale jeden z nich měl výhrady k jeho vysílání mimo hlavní vysílací čas. Dva respondenti konstatovali, že dříve bylo více prostoru pro vysílání naučných pořadů o myslivosti v televizi i v rozhlase.

*Shrnutí: Myslivecká osvěta je zajišťována různými způsoby a mění se s požadavky společnosti, jejím smyslem je šířit poznatky týkající se myslivosti mezi vlastní členy, ale také působit na veřejnost tak, aby byla dostatečně seznámena s jejím smyslem. Jejím cílem je předejít kritickým názorům spojeným s výkonem práva myslivosti. I sama myslivecká sdružení se mohou podílet na šíření myslivecké osvěty a propagace a ovlivnit tak veřejné mínění přímo v místě, kde působí. Informovanost společnosti o významu myslivosti veřejnoprávními sdělovacími prostředky je vhodná z důvodu oslovení velkého množství diváků, ale byla vyhodnocena spíše jako nedostatečná. Veřejnoprávní sdělovací prostředky preferují akční informace spojené spíše jen s nešťastnými událostmi spojenými s výkonem práva myslivosti, které na myslivost příliš dobré světlo nevrhají. Ohlasy si získal pouze televizní naučný seriál *Tisíc let myslivosti* spolufinancovaný Českomoravskou mysliveckou jednotou.*

„Jak je vnímán výkon práva myslivosti společností?“

Pro zjištění odpovědi na tuto výzkumnou otázku jsem se respondentů tázala na tyto otázky: *Českomoravská myslivecká jednota má téměř 70 tisíc členů, pokládáte její činnost na úseku popularizace myslivosti za odpovídající? Zaznamenal jste negativní reakce okolí v případě návštěvy honitby s loveckou zbraní?*

Při hodnocení činnosti Českomoravské myslivecké jednoty na úseku popularizace myslivosti tři respondenti vyslovili názor, že je ji třeba zlepšit, ale také je zde vyjádřena potřeba, aby se na ní podíleli sami myslivci. Dva respondenti se k její činnosti vyjádřili pozitivně, také zde byla vyslovena spokojenost s provedením jejích webových stránek. Tři respondenti její činnost vyhodnotili jako nedostatečnou a vyslovili kritiku na samotnou Českomoravskou mysliveckou jednotu, jako pozitivum dva z nich vidí vydávání časopisu *Myslivost*. S negativními reakcemi při nošení lovecké zbraně vůbec se setkali dva respondenti, příčinu vidí v nedostatečné informovanosti společnosti, tito se setkali zároveň i s kladnými reakcemi, když byli osloveni o odstřel přemnožené zvěře. Ostatní respondenti vyjádřili spíše neutrální odpovědi.

*Shrnutí: Jednou z možností jak myslivost zviditelnit, poukázat na její přínos pro společnost, je šířit její dobré jméno. Možností je několik, jednak se děje samotnými myslivci v návaznosti na svá myslivecká sdružení, ve školách, s prací s mládeží atd. Popularizace myslivosti je také mimo jiné náplní činnosti největší myslivecké organizace u nás, tou je Českomoravská myslivecká jednota. Určitě stojí za zmínku její přínos týkající se výchovy a vzdělávání svých členů, práce s mládeží, působení v oblasti ekologie, kynologie, střelectví, myslivosti a dalších. Významný podíl na popularizaci myslivosti má vydávání časopisu *Myslivost* a naučný televizní seriál *Tisíc let české myslivosti*, na kterých se Českomoravská myslivecká jednota významně podílí. Určitě má její činnost rezervy, např. v oblasti informovanosti pro širší veřejnost, která nevnímá smysl a poslání myslivců v celé šíři. Je negativně ovlivněna sdělovacími prostředky, které uveřejňují spíše kritické informace o myslivosti a myslivcích. Tyto informace mají za následek negativní reakce na používání loveckých zbraní při výkonu práva myslivosti, i když se vyskytují zřídka. Pořadů kladně hodnotících myslivost a myslivce je vysíláno podstatně méně v porovnání s dřívější dobou.*

„Jak je osobami vykonávajícími právo myslivosti vnímána a dodržována myslivecká etika?“

Pro zjištění odpovědi na tuto výzkumnou otázku jsem se respondentů tázala na tyto otázky: *Z jakého důvodu považujete za nutné dodržování myslivecké etiky? Daří se Vám dodržovat mysliveckou etiku?*

Všichni respondenti odpověděli, že dodržování etiky má význam k udržení morálky a pravidel mezi členy mysliveckého sdružení a ve vztahu k přírodě a společnosti. Jeden respondent její dodržování vnímá jako podmínku pro přijetí nebo setrvání člena v mysliveckém sdružení s ohledem na jeho morální vlastnosti. Jeden respondent dodržování myslivecké etiky chápe také jako důvod pro zachování myslivosti jako nehmotného kulturního dědictví. Všichni respondenti shodně uvedli, že mysliveckou etiku dodržují, připouští, že mají ještě v tomto směru rezervy a ne vždy se jim to daří. Její porušování vnímají jako další důvody ke kritice společností a konstatují, že pokles morálky ve společnosti má vliv na dodržování etiky v mysliveckém sdružení.

Shrnutí: Význam dodržování myslivecké etiky je vnímán jako zásadní z hlediska prosazování společných zájmů osob vykonávajících právo myslivosti a předcházení škodám způsobených neuvážlivými zásahy vůči přírodě, zvěři a neopatrným zacházením s loveckými zbraněmi. Důsledné dodržování myslivecké etiky a morálky je jedním z důvodů jak získat pozitivní náhled společnosti na výkon práva myslivosti a osob s tím spojených a předcházet kritice, která momentálně převažuje nad kladnými ohlasy.

ZÁVĚR

Téma, které jsem si vybrala pro svou bakalářskou práci, je spojené s výchovou a vzděláváním osob vykonávajících právo myslivosti. Hlavním důvodem výběru tohoto tématu byl zájem o myslivost a přírodu, ale také zkušenosti, které jsem nabyla během několikaletého působení v mysliveckém sdružení v roli příznivce, honce, brigádníka, vůdce loveckého psa a také manželky předsedy Mysliveckého sdružení Bílovice nad Svitavou.

Role sociální pedagogiky je v této práci spatřována ve vlastní výchovně vzdělávací činnosti a působení na sociální skupiny ve smyslu výchovy pro život ve společnosti. Sociální pedagogika je chápána jako osvětová činnost, poskytování vzdělávání širokým vrstvám a je spojena s využíváním volného času s důrazem na prostředí. Přispívá k optimálnímu rozvoji osobnosti, rozvoji komunikace, utváření mezilidských vztahů a mnoho dalšího.

Bakalářskou práci jsem rozdělila na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsem se věnovala vysvětlení základních pojmů, které jsou spojeny s výkonem práva myslivosti. Zaměřila jsem se také na samotný vznik a vývoj myslivosti u nás, myslivecké řízení a organizaci, společenský význam myslivosti. V další kapitole jsem se snažila o vymezení pojmů výchova a vzdělávání v návaznosti na myslivecké vzdělávání. Dále jsem se věnovala myslivecké osvětě a její společenské výchovně vzdělávací funkci. V poslední kapitole teoretické části jsem se zaměřila na vnímání myslivosti společností a mysliveckou propagaci jako jednu z možností jak myslivost zviditelnit a poukázat na její kladný význam. Vysvětlila jsem pojmy myslivecká etika, morálka, jejichž dodržování je klíčové pro správné vykonávání práva myslivosti. Zmínila jsem také zapsání myslivosti do Seznamu nemateriálních statků pro svoji jedinečnost na poli kulturních hodnot. V praktické části jsem se pokusila o reálné vylíčení situace spojené s výchovou a vzděláváním osob vykonávajícím právo myslivosti a nalezení možností vedoucích k lepšímu vnímání činností spojených s výkonem práva myslivosti veřejností.

Cílem bakalářské práce bylo zaměřit se na tematiku spojenou s výchovou a vzděláváním osob vykonávajících právo myslivosti a najít odpověď na výzkumné otázky za přispění rozhovorů se členy Mysliveckého sdružení Bílovice nad Svitavou a vlastních zkušeností.

Výzkumem jsem zjistila, že osoby vykonávající právo myslivosti představují nejvíce vzdělanou zájmovou skupinu. Všichni, kteří vykonávají právo myslivosti, mají pro tuto činnost kvalifikaci, svou odbornost v oboru myslivost prokázali složením zkoušky z myslivosti. Nabízí se další možnosti zvýšení kvalifikace, např. formou vykonání zkoušek mysliveckých hospodářů, vyšších odborných zkoušek, postgraduálního studia na vysoké škole a dalších. Ale také možnosti méně náročné jako studium odborné literatury a periodik, sledování vzdělávacích pořadů ve sdělovacích prostředcích, účast na přednáškách, školení a jiných.

Celoživotní vzdělávání v oblasti myslivosti je pro další vývoj myslivosti nutností, poněvadž se jedná o celospolečensky prospěšnou činnost, která musí reagovat na nové společenské požadavky. V oblasti zlepšení společenského vnímání myslivosti byly výzkumem zjištěny rezervy i nedostatky. Pozornost je věnována dodržování myslivecké etiky jako možnosti předcházení negativních dopadů činností spojených s výkonem práva myslivosti a kritickým postojům společnosti vůči myslivcům. Přestože je myslivost vykonávána ve veřejném zájmu, veřejnoprávní prostředky její propagaci mnoho prostoru nedávají, možnost napravení tohoto stavu představuje zvýšené úsilí mysliveckých sdružení např. v oblasti práce s mládeží, spolupráce se školami, ale také příkladným chováním jejich členů. Cíl práce byl naplněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] Právní předpisy

Zákon č.449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 244/2002 Sb. Ministerstva zemědělství ze dne 7. června 2002, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb. o myslivosti

Nález pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 34/03 ze dne 13. prosince 2006

[2] Literatura

ANDRESKA, J., ANDRESKOVÁ, E. *Tisíc let myslivosti*. Vimperk: TINA, 1993, 442 s. ISBN 80-85618-12-5.

BARTÁK, J. *Jak vzdělávat dospělé*. Praha: Alfa, 2008, 197 s. ISBN 978-80-87197-12-7.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2008, 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

HROMAS, J. a kol. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická, 2000, 491s. ISBN 80-86271-04-8.

JAVŮREK, J. *Myslivost*. Praha: SZN, 1955, 355 s.

KASPER, T., KASPEROVÁ, D. *Dějiny pedagogiky*. Praha: GRADA, 2008, 224 s. ISBN 80-86271-04-8.

KOLEKTIV. *Filozofický slovník*. Překlad Karel Berka. Praha: Svoboda, 1985, 457 s.

KOLEKTIV. *Myslivost*. Praha: SZN, 1966, 492 s.

KOVAŘÍK, J. *Tradice v myslivosti*. Praha: VEGA, 1993, 72. s. ISBN 80-900754-2-8.

KOVAŘÍK, J. *Myslivost a její tradice*. Praha: Druckvo, 2012, 127 s. ISBN 978-80-87668-00-9.

KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008, 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3.

PETRUSEK, M. *Základy sociologie*. Praha: Akademie veřejné správy, 2009, 189 s. ISBN 978-80-87207-02-4.

RAKUŠAN, C. a kol. *Základy myslivosti*. Praha: SZN, 1979, 352 s.

ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, 208 s. ISBN 978-80-7367-551-6.

VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2010, 356 s. ISBN 978-80-246-0841-9.

VACH, M., KOVAŘÍK, J. *Myslivecké zvyky a tradice*. Praha: SZN, 1973, 149 s.

VORLÍČEK, Ch. *Úvod do pedagogiky*. Jinočany: H & H, 2000, 175 s. ISBN 80-86022-79-X.

ŽALMAN, J. *Základy myslivosti*. Brno: Rovnost, 1949, 568 s.

[3] Časopisy

TRIPES, O. Myslivost nehmotným kulturním dědictvím. *Myslivost*. 2012, č. 4, s. 51. ISSN 0323-214X 46887.

[4] Internetové zdroje

SMUTNÝ, P., KAMLER, J. *Myslivecká osvěta u veřejnosti: kdo to dělat a kdo platit?* In: Myslivecké FÓRUM, Myslivci a veřejnost – jak zlepšit mínění o nás? © 2009 Myslivost s.r.o. [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: [http://www.myslivost.cz/Myslivecke-forum-\(1\)/Myslivci-a-verejnost---jak-zlepsit-mineni-o-nas-.aspx](http://www.myslivost.cz/Myslivecke-forum-(1)/Myslivci-a-verejnost---jak-zlepsit-mineni-o-nas-.aspx)

TUZA, J., ZAPLETALOVÁ, D. *Zakázané způsoby lovu a myslivecká etika*. In: Ústav práva a humanitních věd, PEF, Mendelova univerzita v Brně [online] [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2011/files/prispevky/03%20ZVIRE/Tuza_NEW.pdf